

17 18. 24. 30. 4. 781873 2165
Це число має 12 сторінок і коштує 30 сотиків.

IV Należytość pocztową
opłacono gószaniem.
Czasop. 2 (1929)

Bi

Jagiellońska

Kraków

НАРОДНЯ СПРАВА

186
Український тижневий часопис.

Ч. 1. (14).

Львів, дня 6. січня 1929.

Рік II.

АДРЕСА: „Народня Справа“, Львів, вул. Боїмів 4. — — — — — Телефон 30—13.

Христос рождається!

Ой, над Вифлеємом, над шасливим краєм,
Там небесна Зірка сяє, срібним світлом грає!
Срібним світлом грає та на стайню вбогу,
Що притулком стала нині Предвічному Богу.

Там Ісус — Син Божий в темну ніч родився,
Теплим золотим промінням в яслах звеселився.
В яслах звеселився і став промовляти:
— Іди, Зірко, по всім світу ясно запалати!

А де Зірка гляне, там добро настане,
Буде щастя, буде доля, ні раба ні пана!
Ні раба ні пана, ні важкого лиха,
Радість люба між братами, мир і згода тиха.

Ой, ти ясна Зоре, не зайди за море,
Злинь на наші рідні ниви, на степи, на гори!
На степи, на гори, під селянські стріхи,
Сій на нас проміння щастя, долі і потіхи!..

Дивная новина...

В темну ніч, коли над світом царила тьма і кругом панувала неправда і неволя, зійшла над землею ясна Зоря. Ця Зоря звістила, що у вбогій місточку Вифлєєма народився Той, що має вивести світ з тьми і неволі. Вродилася сама Правда, сама Любов.

І поспішили до Вифлєєма і багаті і вбогі, і пастирі і царі-мудреці. Всі спішили поклонитися новонародженій Правді. Бо. Правда - це добро. Як над світом запанує Правда, буде світові добре, всім буде добре. Правда — то є справедливість. І всі тішилися дивною новиною.

Той, що прийшов голосити справедливість і любов, терпів і вмер на хресті. Та Він живе. Правда живе, бо Правда вічна. Але ще й неправди в світі багато. Від народження Христа, що приніс у світ високі думки правди й любови, минає вже майже дві тисячі літ, а кругом нас ще повно горя, повно сльоз, повно нещастя і смутку.

Не веселий ще і наш народ, бо ще не діждався справедливості від долі. Повно в нас горя, смутку і сльоз. Повно сирітства. Це й представляє наш образок на 1. сторінці. При Святій вечері засіли лише дід з невісткою і з сиротами-внуками, — а де батько? Батько десь у могилі серед широких піль. Згинув за кращу долю народу. Памяткою по нім осталася шапка на столі...

Та сироти славлять народження Христа колядою. Славлять народження Правди. Вони

надіються і вірять, що Правда побідить, і їм тоді краще житиметься, як жилося їхнім батькам. І їх надії сповняться.

Бо Правда. йде могутніми кроками вперед. Ломить зло і несправдливості, коїть кривди і гоїть рани. І нас вона не забуде на своїй дорозі. Бо ми її

полюбили. І прославили тими сирітськими устами. Вона нас знайде і звеселить. Тому радіймо її приходом, веселімся народженням Христа, жиймо дивною новиною і йдім на стрічу ясній Зорі. ідім завзято і сміливо.

А дійдемо до свого щастя!

У Свят-Вечір подумаймо...

Як дуже прикро зібратися при святій вечері тоді, як у хаті на постелі хтось з рідних і тому дорогих, зломаний недугою, стогне з болю. Як дуже прикро, як родина між собою розсварена навіть до одного стола не засяде, або, засівши — вовком одно на другого дивиться. Ніяково тоді на душі робиться. А чується це більше, чим коли небудь якраз у Свят-Вечір.

І дивне диво. Якраз у той один вечір в році, як хата запахне сіном, а об стіни відібється могутня пісня радості — „Бог Предвічний народився“... — люди стають інакшими, як були вчора. Забуваються обиди, минає гнів. І до недужого відзиваються ласкавішим, як звичайно, словом. Здається — його болем усі хотіли би поділитися. У хату входить дух любови. Таке вже має до себе Свят-Вечір.

Тому у той дивний день найкраще до людей говорити не лише про хатні, особисті справи, але про загальні, народні, про те, що в звичайний день забувається, на що ніякої уваги не звертається. І тому про народ хочу говорити — і про Ваші супроти народу свого обов'язки.

Родина — це тільки маленька частина одного великого народу. Мільйони родин, які одною мовою говорять, одними звичаями зв'язані, одною спільною назвою споріднені, творять нарід. На світі тисячі ріжних народів. Одні з них сильні і з їх го-

лосом числяться в світі. Другі слабші і з них насміхаються, нехтують ними. Але нема на цілм світі ані одного народу, який хотів би бути слабшим, який не змагав би до того, щоб стати сильним — так само, як нема в селі господаря, який не хотів би мати більше, чим він має, і як нема наймита, який не хотів би стати самостійним господарем.

І не від числа залежить сила народу. Подивіться по світі! Китайців є 400 мільйонів, а французів 40 мільйонів. А порівняйте, що значуть у світі одні і другі! Або порівняйте шведів і українців. Їх є 6, нас 40 мільйонів. А яка величезна різниця між життям, силою і значінням одних і других! Порівняйте ви, як живеться шведам у їх скалистім краю і як живеться українцям на чорноземі? У Швеції добробут, у нас голод!

Скажете: „Нікого не треба переконувати. Кождий чоловік згодиться, щоби йому було ліпше на світі, як тепер є.“ Не раз і не два приходилось мені почути від неслухачів: „давайте тото краще, а ми возьмемо!“ Але в тому саме велике непорозуміння.

Світ вже так збудований, що ніхто нічого не дає, а все треба виборювати. І тим народам, що вони багаті і трясуть світом, ніхто того права не дав в дарунку. Вони те право і добробут самі собі здобули.

Не одно покоління керувалося і гинуло на те, щоби їх наслідни-

кам краще жилося. Бо нарід — це не ті, що живуть нині. Нарід — це ті, що жили перед нами, ті, що живуть тепер і ті, що будуть жити по нас за 10, 100 і 1000 літ. І кожде покоління мусить докинути свою цеголку до великої народної будови. Такий обов'язок тяжить і на нашому поколінню.

Чому український нарід, хоч він такий великий і такий здібний, а такий нещасливий, без голосу і добробуту? Бо наш нарід хорий. Як це розуміти?

Хорі ті, з кого нарід складається — люди. І скільки тих хоріб закралось до нас! Перша хвороба — це неспівідомість. Скільки є таких людей в селі, які інтересуються загальними справами? Одиниці. Загал поза своєю хатою нічим не интересується. І на кім же — ж нарід має опиратися в боротьбі за свої права? А нарід це так, як родина. Як в родині на десять членів працює тільки батько, тоді добре ніколи не буде. Хіба, що та родина одидичила по предках великий маєток. Але наш нарід, хоч має маєток, та не в своїх руках.

Друга головна наша хвороба це наклін до сварки. У грізний час, який переживає наш нарід, нема часу на сварку між нами самими. А однак по наших селах і містах мають ще послух ріжні провідники, які проповідують, замість єдності, роздор. А на їх облесливих слова ловляться часто навіть свідомі одиниці.

Багато ще хоріб є в нашому народі. Та нема місця їх всіх виписувати. Тож тимчасом спинімся на тих двох головних. У святічні дні, коли руки будуть відпочивати від тяжкої роботи, нехай працює голова. Призадумаймося кождий з окрема над долею українського народу, до якого ми всі належимо, і поставим собі: Що будемо працювати над собою самим і над сусідами, щоби всі стали свідомими українцями. І щоби всі поняли правду, що український нарід тільки тоді здобуде кращу долю, коли всі будуть поступати вперед і всі враз.

Д. Палів.

Юра Шкрумеляк

Різдвяне каяття.

Малий Василько вбіг задиханий до хати, де саме мама місила тісто на вареники, й скрикнув:

— Мамо, тато взяли зі стайні шнур і пішли до стодоли!

Данилісі обпали руки і вона стала безвладно на ногах. Та за хвилину опам'яталася й вибігла з хати, а Василько босий по снігу за нею!

— Де ти, Даниле? — питала залюблена жінка, вбігши до півтемної стодоли, і вдивилася в п'єтму.

За хвилину трохи прояснилось й в очах і вона побачила чоловіка. Стояв під сволюком, обвішаним кукурудзами, і щось мняв у руці.

— Я тут, Насте, а чого тобі? Я ось — хотів шнурком кукурудзи підв'язати, бо обриваються вінки...

— Ой, чоловіче, не вінки обриваються, але тобі мабуть уже в голові рветься! Ти гадаєш, що я не помічаю, як ти чорнієш і не спиш і нудьгуєш? А що ти крізь сон говориш? Іди мені до хати, чоловіче, не роби нечести в таке велике свято. Ото мені Свят-Вечір дав Господь!

— Ти гадаєш, жінко, що я хотів повіситися? Тай не помилилася ти, небого! Бо вже мені життя нема!

— А нема, нема, чоловіче! Тай мені через тебе нема! А все ти за винив, усе твоя нещасна слабкість.

— То й ти проти мене, жінко? Може й ти не будеш зі мною говорити так як усі господарі в селі? То дай мені повіситися!

— Ні, чоловіче, жінка все повинна стати за чоловіком, і в найбільшій біді і в ганьбі! Але мене серце болить, що я це знала, я це прочувала й хотіла тебе направити на добру путь, а ти мене не слухав! Гадаєш, що до мене говорять? Нині кажу Петрісі через пліт: „Слава Богу“, а вона зирнула, відвернулася й до хати!

— Та бо то не диво — говорила далі жінка, — що всі на тебе! Бо ти собі заслужив. Ти йшов проти всіх! Я згараю з сорому!.. Прийшли ті громадські вибори, ти проти громади, — і слухаєш якогось безштатника з „лазів“. Прийшли вибори на послів, тебе заманили до якоїсь „одинки“, так якби ти вже не вмів дорахувати до українського нумеру, — а тепер прийшло голосування проти коршми й ти знов став проти громади, за дурничку побратався з коршмарем. І це всіх до

решти озлобило на тебе! Бо про ті вибори не знали напевно, а тепер — сам Срулько сказав, що ти від нього дістаєш дарунки... муку і горівку...

Данило говорив: — Алеж ти читаєш, жінко, як з книжки і рвеш мені утробу! Муч мене далі, муч! Скажи ще, що перед у тій злобі веде мій рідний брат, Юрко, всему в селі голова!

— Так — говорила Даниліха — він голова, бо відродився від тебе, тай приходив він до тебе, остерігав, просив, — а ти ні! То він став проти тебе. Бо ж і йому сором — тай серце болить!

— Чую, що й з колядою до нас не прийдуть! — проказав глухо Данило.

— От — якої нечести дочекався! Боже, я цього не переживу! — ридала Даниліха,

— Шож мені робити?

— Що робити? Каятися — впасти хрестом перед ними, бо вони того варті. Бо вони хотять добра, а ти як та нужда в громадській сорочці, зогиджуєш їх!

— Ні! Не впаду! Я старший, як мій брат, Юрко! Не впаду!..

Данило пішов з жінкою й синком до хати й сівши за столом, сидів як неприємний аж до святої вечері. Гірка була ця вечеря, при якій зажурений Данилісі й руки й ноги не служили. Ледво перебули

ніч, не спавши, та на всеночне не йшли, бо пік їх сором. А коло полудня Данило дивився у вікно і говорив ледво чутио:

— Десь уже повинні надійти...

Василько вбіг до хати і кликав:

— Тату, вони вже в Петра! Чуєш, колядують! І з музикою, дуже красиво. Парубки і дітчата і наш стрийко Юрко на переді! Колядують на „Рідну Школу“ й на читальню. Зараз прийдуть до нас...

Данилісі стиснулося серце, а Данило задубів і вляпав очі у вікно, у вулицю.

— Ось, уже в Миколи! — жінко, я не переживу того, як не повернуть... говорив чоловік, а голос дріжав йому.

Далі не втерпів — і коли вже близько на вулиці почувся гамір колядників, пустився до дверей — і простоволосий вибіг до воріт.

Стояв трясучись і ждав їх. А коли вони вже порівнялися з його ворітьми, сказав:

— Христос рождається!

Не відповів ніхто, лише хтось шепнув півголосом:

— Рождається — та не всім...

— А до мене не повернете, добрі люди? тремтів Данило, коли гурт уже минав його хату.

Ні слова вівповіді.

— Брате Юрку! зойкнув Данило несамовито й скочивши, загоро-

Коляда.

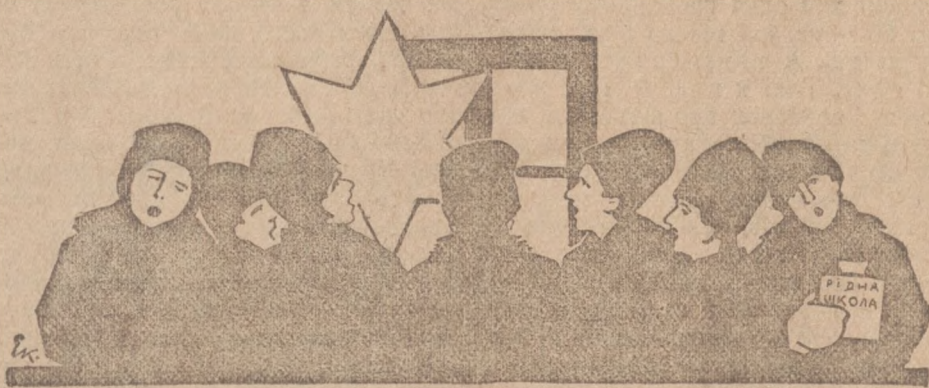
Ой в ліску, в ліску, на жовтім піску,
Гой дай Боже!
Росло деревце тонке й високе,
В корінь глибоке, в листок широке,
В листок широке, в цвіток багрове,
В цвіток багрове, в вершок кудряве.
Ой на тій кудри сам сокіл сидить,
Ой сидить, сидить, далеко видить.
Як за далеко? На синє море!
Края Дуная корабель плаває.
Що в тім кораблі? Самі столове,
Коло тих столів все старі люде,
Ой старі люде й старі газдині;
Старі газдині радочку радять:
Що не так тепер, як стародавнє,
Що кум до кума з вечерів не йде,
Син на таточка ручку здимає,
Донька матери не послушає,
А брат на брата ніж витягає,
Сестра на сестру чару шукає.
Сусід сусіда в пана тягає,
В пана тягає, під кару дає.
Посмутилося, похмурилося
По всьому світу, маковім півту.
Гой дай Боже!

Желання І. Сорокато.

Читачам усім любеньким, що мене читали, я желаю, щоби жили і все добре мали.
Щоби лихо не вступило до їхньої хати, щоби могли й на твердому та мякеньку спати.
Щоби добре трималися, не вдавалися в тугу, та не дали свою справу ворогам в наругу!
Щоб їм вийшла на здоров'я та свята кутя, всім желаю — від Полісся ген аж до Покуття!
Як котрий, не дай Бог, впаде, щоб міг скоро встати, бо буде сміятись з нього

Іван Сорокати.

Посилайте датки на Всенародній Дар Українським Інвалідам на адресу: „Українське Товариство Допомоги Інвалідам“ у Львові, вул. Руска ч. 3. II.

Колядуймо на „Рідну Школу“

Прийшов празник Різдва Христового і по всіх наших селах залунають гарні коляди. Та при тім свідомі українці не сміють забувати, що в нас є гарний звичай колядувати на „Рідну Школу“ яка учить і підготовляє нашу молодіж працювати для добра народу.

Кружки „Рідної Школи“, Читальні, Соколи, Луги, Церковні Брацтва і інші організації та Комітети приготували певно хори старших, молодших і діточі та оркестри (на дутих інструментах, на скрипках, мандолінах і т. п.) і підуть з гарними колядами і щедрівками. Вони всі повинні весь дохід з коляди вислати на „Рідну Школу“.

Одначе під „колядою“ не треба розуміти тільки саме ходження „партій“ по селі зі співом. Як нема кому співати, то й без співу можна обійти село і зібрати „коляду“ на „Рідну Школу“.

Також треба подбати, щоби кожда кооператива, молочарня, товариство і підприємство та кожда організація зложили від себе дар на „коляду“ для „Рідної Школи“. Рівнож припилювати, щоби доходи з усяких уладжень в місяці січні як: аматорських театральних вистав, концертів, чайних вечерів, просфори, вертепу і т. п. пішли виключно на „Рідну Школу“, бо місяць січень є місяцем „Рідної Школи“.

Вкінці заздальгідь подбати, щоби ніяка місцева установа не улажувала своєї збірки в часі „коляди“, а всі ким небудь заколядовані гроші щоби відійшли до Головної Управи „Рідної Школи“ у Львові, Ринок ч. 10.

Заразом подається до відома, що всі з Воевідства (львівське, тернопільське і станіславівське) уділили Головній Управі „Рідної Школи“ дозволу на прилюдну збірку в часі Різдва Христового.

Селянські розмови.

II.

(Розмова в читальні).

Свідомі господарі посходилися до читальні, а прочитавши часописи, стали балакати про ті газети і зійшли на інші справи.

Знаєте Миколо, що я найкраще люблю слухати, як читають ту газету — „Народню Справу“ говорив оден із господарів. Я вам скажу, що жадна мені так не подобається. А вже то найкраще пише в ній якийсь Іван Сорокати. Він то якось так гарно вміє зложити до складу й прикладу, що й хочеться сміяти, хоч із власного лиха... Ось сьогодні читали, як то Іван Сорокати учився на скляря. Він у той спосіб хотів сказати, що в Львові є мало українських склярів і взагалі ремісників. Хиба не так? Чи як ви думаєте?..

— І це правда. Та я вже й кажу позавчора до своєї жінки — говорив Микола — рахуймо, небого, сюда й тудат! Нема то над ремісника. Вона мені й відповідає — в ремісника золота рука, Ой — так, так! Ремісник сьогодні пан. Він заробить, краще зість і вбереться, скорше має час прочитати щось і між люде вийти. А господар що?.. Кождий думає, що господареві найкраще, а тимчасом йому найгірше. Маєш два — три морги поля й жий із того разом із роднею. Пізніше він тим своїх діток і хіба відразу най ідуть у жеври.

Та це ніби так, Миколо — перебив Олексю — але Бог добрий і не допустить нас до такого лиха.

Добре — добре каже Дмитро. — Здається на те, що „якось то буде“ й нічого не робить, топевно з голоду вмере.

— Коли то знаєте, добрі люде, з нашим селянином така біда — підмітив хтось із гурта. Наш селянин тримається тої засади — „як робили мої небіжчик татуньо, так і я мушу“. Тепер, бачите, вже й не ті часи. Давно хто — зна — що ку-

див йому дорогу. — І ти на мене? Ти мій брат!

— Ти мені не брат! Не хочу тебе знати? сказав якось гірко Юрко, обминаючи Данила.

Та тепер сталося диво! Данило гелнув собою об землю, впав хрестом і бючи головою об замерзлу землю, стогнав:

— Каюся! Простіть! Не губить мене і жінки і дитини! Клянуся Рождеством, що вже буду з вами! І заплакав як дитина.

В тій хвилі зза воріт вибігла Данилиха з сином.

— Юрку, стрийку! Чесні люде! Згляньтесь на нас! Він кається! Він уже згубити себе хотів!

— Стрийку! — лебедів Василько — ходіть до нас колядувати! Я дам на „Рідну Школу“ Я маю десять сотиків! Ходіть — і тато дасть гроші! І вареники в нас є й горівка!..

Тепер Данило схопився мов опарений і побіг до хати. Всі остовпіли, а деякі хотіли бігти за ним, рятувати. Та не було коли. За секунду вибіг Данило з хати, двигаючи чверть мішка муки й дві фляшки горівки.

— Ось-ось — мої гріхи! Вони мене печуть — я їх віддам Срулькові, зараз віддам! А цієї потіхи вже не хочу видіти! Простіть мені, простіть!

І він кинув фляшками так, що вони розлетілися на куски, а горівка поплила снігом.

Юрко глянув на своїх колядників у їх очах були слези радості.. Тож і він з полешкою приступив тепер до брата й промовив:

— Простимо! Ти вже покаєшся, це бачимо!

Змілілу Данилиху занесли до хати. Одні рятували її, а інші стали під вікнами й заколядували: „Дивна новина“!

А Данило поніс до Срулька муку. За хвилю він легкий і бодрий біг до дому і забіг ще на час. Колядники саме складали свої желання.

Данило виймив дві паперові десятки й даючи касієрови, говорив:

— Ось — мої любі! Я ще завтра принесу пів мішка свого зерна до читальні. Свого рідного, не гадючого. І спасибі вам, що дали покаятися!

— Ми радіємо, Данило! Радіємо, більше як ти! — говорив брат Юрко. — Тепер від цього Різдва наше село буде чисте, як дорогий камінь!

І брат подав братови руку.

Програв заклад.

(Різдвяна пригода).

— Ой вибеш! — говорив Іван.
— Ой не вибію! — казав Дмитро.

— Але вибеш! — повторяв Іван.
— Але не вибію! — твердив Дмитро.

— Заложімся!
— Згода! Павле, ходи сюди!
— А що там? — питався Павло, що прийшов на Різдво з полудня до читальні позичити собі яку книжку на свята.

— Бо бачиш таке! — говорить Дмитро. Іван закладається зі мною, що я цієї ночі вибію сам собі своє вікно в хаті! Одурів, чи що!

— І вибеш! — заговорив Іван.
— Дай руку! Перетни, Павле! 10 золотих на Івалідів!

Іван узяв Дмитра за руку, а Павло, адвигнувши плечима, „перетяв“.

Дмитро ішов до дому і думав про це вікно...

— Щоби я вибив своє вікно? П'яний не буду, бо алькоголю не вживаю, ну — і ще я, слава Богу, при своїх змислах... Ні! Іван програє заклад.

Вночі, коли Дмитро і родина заснули першим сном, Дмитро щось нагло збудило. Наче щось сильно

застукало у вікно... Він схопився.

— Хто там? — закликав, приступаючи до вікна. — Хто це стоїть?

Під вікном стояв якийсь чоловік і не рушався з місця.

— Хто це, най іде до хати! Постать не рушалася. В Дмитра похололо серце.

— Що за мара? Чоловіче, вступиш з під вікна, бо буду бити! Не рушайтесь.

Дмитро вхопив мітлу і хотів вибігти на двір. Та перед порогом обняв його якийсь таємничий страх. Він обернувся, і не памятаючи себе, вернув до хати, прискочив до вікна та з усеї сили всадив держакон у вікно.

Вікно розлетілося, а голова дивної постаті відпала і покотилася в сніг.

— Ха-ха-ха! — засміявся хтось в тій хвилі на порозі хати. — Давай, Дмитре десятку! Ти програв заклад!

— Ах! Це так! — забубонів Дмитро. — Алеж ти хитрий! То я не вбив чоловіка?

— Ні! Це кукла зі снігу! — сміявся Іван.

Дмитро сплюнув і дав десятку. Тай зараз побіг до скляря.

Написав Іван Андрій.

—О—

вало, а тепер і зазуля не хоче! Воно так є. Дитину до школи нема звідкіль післати, бо на будище не можна вчити. Як немає бути священиком, адвокатом, лікарем, або професором, то радше хай сидить дома й бідує. А цьому знаєте можна заробити. Ось приміром у нашому Львові нема свого годинникаря, фризера (такого, що стриже та голить) тощо. Яж думаю, що як був би такий який ремісник, то наші інтелігенти, які краще виконують клич „свій до свого“, ніж ми, й далиби йому жити.

— Го-го-го, але ще й як далиби жити! — повторили господарі.

— Та то не лише в Львові брак таких наших людей, але й у кожному нашому містечкові. Я ось бачите — говорив цей дельце — порозніхав своїх хлопців до міста. Одного дав на науку до кравця, другого до римаря, а третього таки до фризера. На господарці зіставлю тільки дівчину й свій маленький маєток не пошматую. Гадаєте, що мене це так дорого коштує? — ні! Я вам кажу, що моїм синам буде краще поводитися, ніж мені, що їм менший дам маєток, як мені дав батько.

Після цього почав Михайло Д. оповідати своє.

— Я вам скажу—воно й не зле було би й на полі господарувати, але в нас нема доброго способу й ладу. Перед війною, ще малолітнім хлопцем виїхав я до Чех. В могого батька було скупко, так я хотів заробити деякий гріш. Іхали другі та й я з ними. Там я придивлявся, як чехи господарують і сам дечого навчився, хоч і не довго був, бо забрали на війну. Як приїхав я до дому, став господарувати, то нараз пригадувався над тим, у який спосіб мігби я збільшити дохід із свого господарства. Видатки все чомусь більші, а приходи менші. Так думаю собі, як у нашому селі

булаби хоч одна громадська сівалка, бо мене, ані нікого з вас не стати на неї. А то можна купити спільно одну. Тоді я вже й сам, або в спілці подбавби про відповідні прилади до оброблення землі, як плуги, борони, поглиблювачі тощо. Так засадивби малим коштом морг цукрових бураків, бо й обробляти їх умію. Подумайте, аби лише морг видав 200 кірців бураків. Один корець продати по 5 зол, що найменше, бо тепер коштує корець 7 зол, то було би доходу 1000 зол. (тисячу). Крім цього лишається бурачиння й бураки, які вертає фабрика цукру, бо вона тільки сок забирає. Ті бураки з фабрики зсипати на купу, прикрити половою й глиною й є чим годувати худобу усю зиму. А чи морг пшениці видасть тільки?..

Я вже мимо всіх цих недотач спробую інтересу з бураками.

Найбільшою перепорою є те, що я мушу всі бураки нараз доставити до залізниці, бо вагон довго не мо-

же чекати, а інакше розікрадуть їх там. Крім цього мене порядно обманить фабрикант, бо всеж таки фабрика далеко. Як наша кооператива, або повітовий союз знявсяби до ставово бураків, то тоді було добре. Коли то нашим людям трудно чомусь зайнятися посередництвом. Справді по наших газетах уже й писали про ту справу, але як буде далше, то побачимо. Дай Боже, щоб було добре, а ми всі засаджували морги цукровими бураками. Дай, Боже, щоб ми мали всего по достатком, щоб була здорова наша худібка, щоб побільшувалися наші пасіки, аби нам було солодко в серці, та в кишені... Так поговорили собі господарі, а були й молоді між ними, і розійшлися мирно до дому; а по дорозі роздумували про це, що робити, аби їхнім дітям було краще жити, як їм. Помагай-бі їм, щоб їх гарні думки стали ділом!

Івасько Лімичура.

Як котрий нарід святкує Різдво Христове?

Різдво і Великдень це найбільші християнські свята. Та коли подумати, що Різдво припадає тоді, коли день зачинає бути довший і природа звертається до весни, люди здебільша мають ще стодоли й комори цовні Божого дару, зібраного в осени з поля, і нема в господарстві такої важкої роботи, то Різдво обходимо майже всюди в нас веселіше і безжурніше, як Великдень. Як тіпимось народженням Христа, так радуємось, що по закінченню цілорічної праці рук маємо короткий відпочинок.

Богато краси й величі додають Різдву і ті гарні звичаї, які заховалися в нашій народі з прадавних часів, які тепер описуємо в уступі „Читання з історії України“. Там пишемо також, що приміром звичай святкувати серед снопів і соломи та обєшуватися зерном і вкладати собі сердечні желання, походить ще з тих давних-прадавних часів, коли наші предки тим способом зустрічали поворот сонця до весни і до нового господарського року. І той прекрасний шпещичний сніп зерна,

званий „дід“ або дідух, і та святовечірня „кутя“ і девять або дванацять страв і кудкудакання в соломі під столом, все те походить з давних часів, так само давні є ті старосвіцькі коляди, де згадується про князя — ясне сонце і про „паня господаря“ і про „господиню“.

Старі є також ті вірування і ворожби різдвяні, приміром люди вірять, що в ту святую ніч звірята говорять про свого господаря і нарікають, як він з ними зле обходиться.

Як у нас обходять Різдво, це ми знаємо, бо хоча в подробицях різниться одна околиця чи одно село від другого, але взагалі весь український нарід має майже ті самі різдвяні звичаї і вірування. Подібні вони є і в інших славянських народів (приміром у чехів, сербів, хорватів). Але інші є ці звичаї в других, неславянських народів і то все залежно від того, де живе і з чого живе який нарід. По тім найліпше видно, що „краї то обичаї“.

Кожний християнський нарід святкує Різдво, але кожний на свій спосіб. Майже всі народи годяться в тім, що різдвяна ніч, це незвичайна ніч і в ній діються ріжкі дива. Приміром французи вірять, що в ту ніч цвіте папороть (у нас це має бути на св. Івана). Бельгійці, голандці й інші надморські народи вірять, що в ту ніч вода в ріках і морях переминяється на хвилинку в вино або в мід, німці вірять, що навіть у пливуче золоту. Чехи вірять, що тої ночі під снігом цвітуть прекрасні пахучі цвіти, такі гарні, що жаден чоловік їх ще не бачив. Деякі кажуть, що в ту ніч затоплені дзвони дзвонять і птахи говорять і каміння рушається й оживає, але треба бути праведним, щоб це побачити.

Читання з історії України.

(Далі)

Яма була вдача в наших предків, які звичаї і яка віра.

В попереднім числі ми коротко описали, де і з чого жили та чим займалися наші прапрадіди, перші українські племена. А тепер запитаємо: Як вони були на вид і по своїй вдачі?

Арабські купці, що часто вже тоді заїздили на Україну, описують у своїх спогадах, що ті перші українські люди були „високі, як пальми“. Отже наші предки мусили бути дуже високого росту. Ще й тепер трапляються на українських землях діди села і повіти, де живуть дуже високі люди. Більшість українців на Кубані і переважна частина наших славних гуцулів є високого росту, мабуть в ніякій іншій околиці нема таких високих жінок, як гуцульські красуні дівчата і молодичі. Краска волосся була переважно ясна, русава, лиця румані.

Знатні люди годили собі годову, лише по середині лишали один довгий чуб (седедень). Цей звичай був потім ще і в запорозьких козаків. А відновили його і підчас визвольної війни в 1917—20 роках деякі придніпрянські полки, так звані „гайдамацькі“.

Були добросердечні. Передусім дуже гостинні. Всі чужі люди, що їм траплялося тоді бути чогось на Україні, не могли потім нахвалитися тої гостинності. На гостя вважали і боронили його від усякої напасти та переводили, куди йому було треба йти, і показували дорогу, все одно, чи то був свій чоловік, чи який чужий: грек, араб або інший. Власне з чужими були ще ввічливіші.

Ця гостинність ніколи не виїшла зі звичаю. Пізно потім князь Мономах писав своїм дітям у заповіті так: „Особливо шануйте гостя, кожного, звідки би не прийшов, чи це простий чоловік, чи знатний посол — як не можете його обдарувати, то бодай дайте йому добре наїстися і напиться. Бо гості переходять по світі і славлять чоловіка по всіх краях або добрим або злим словом“.

Любили випити наші прадіди. Пили мед, а багатші мали й заграничне вино.

Жінки були гарні, подібні до чоловіків з виду, але вдягалися краще. Знатніші мали золоті і срібні нашийники та „ковтки“ в ушах, бідніші носили зелені пацьорки. Були дуже чесні і вірні своєму чоловікові навіть по його смерті. Деякі йшли добровільно в могилу разом з померлим чоловіком і з того втворювався звичай, що потім кождо вдову ховали або палили разом з чоловіком, бо вона на це завжди годилася. Жінок дуже шанували і слухали їх ради.

Як побиралися? Найстарший звичай був такий, що як парубок з од-

ного роду сподобав собі дівчину з другого роду, то умовлявся з нею, щоб виїхала, і в не викрадав її від батьків. Та щоб викупитися потім від помсти братів і своїх молоді, молодий посилав їм окуп: шкіри, вівці, корови, залежно від багатства. Цей звичай заховався дуже довго і був ще навіть за християнства в наших землях.

Потім були встановлені такі дні, коли кілька сіл сходилося разом десь у лісі на ігрища, то є на забави. Там молодець заїзнавалася і умовлялася, хто кого має потім викрасти. Та в найкультурнішого племені то є у полян (в нинішній Київщині) скоро дійшло до того, що парубок сватався до дівчини, подібно як нині, умовлявся з її родичами, що має їм за неї дати і давши окуп, брав собі її за жінку. Проте викрадання, про помсту братів і про окуп співается ще й нині в деяких весільних піснях.

Слюб полягав на тім, що молодий водив молоду десь над озеро або над став і обходив з неї тричі воду. Де була ріка, там цей слуб виглядав трохи інакше, але завжди слубний обряд виконували наші предки, доки ще не були християнами, над водою.

За поганських часів могли мати наші предки по кілька жінок, а деякі знатні люди і князі мали часом по кілька сот жінок. Це скасували тому тисячу літ, як прийняли християнську віру.

Як ми вже згадали, ці українські племена спокон-віку були погане.

До них ще не дійшло було світло християнської віри й науки і не диво, бо діялося це ще в ті часи, коли християнство щойно стало ширитися в полуднево-європейських краях, передусім в Греції й Італії. Аж як тривало вже християнство понад 900 літ, аж тоді перейшло з Греції до нас. Про це будемо ще писати.

Коли наші предки були ще поганями, то вірили в кількох богів. Усякі природні сили, як сонце, грім, вогонь, вітер і інше, почитали як богів. Найстарший бог у них звався Перун, це ніби той, що пускає громи й блискавки. Йому ставили статуї з дерева, срібла і золота. Богом світла був Даждьбог або Хорс. Бог вогню називався Сварожич, бог що мав ховати худобу від припадки, звався Волос, бог вітру й бурі був Стрибог. Крім цих старших богів вірили ще в менших: вірили, що по лісах є лісовики, у водах водянники і русалки-мавки, в хатах домовики, а в болотах дідьки.

Вірили, що душа по смерті живе на тім світі. Тільки думали, що вона живе так, як за життя жив чоловік, тому клали помершому в могилу все, потрібне до життя: всякі страви, мед, одяг, зброю, убиті коні й інші звірята і таке інше. Ховали разом з покійником також його жінку, а коли це був князь, або якийсь інший знатний чоловік, то ховали з ним у гріб і кілька слуг. Жінку ховали звичайно лише ту, яка на це згодилася, але майже кожда годилася на це, бо або справді любила чоловіка, або бояла-

Як же різні народи зустрічають це велике свято Різдва? Можна сказати, що всі засідають до святої вечері, тільки не всі в одній порі і не всі до однакових страв. Всі слов'янські народи (отже й ми) їдять святу вечеру зараз, як звечоріє і їдять самі пісні страви: кутю з медом, кашу з олією, кльоски з маком, сушені овочі, рибу, борщ пісний, голубці і подібне. Натомість західні і полудневі не-слов'янські народи, наприклад французи, португальці та й по часті італійці їдять м'ясну вечерю. Але вони з нею чекають аж до півночі. Цілий день постять, цілий вечір моляться, колядують і говорять про Різдво, або читають біблію, а як виб'є північ, засідають до вечері. І ті м'ясні страви у різних народів різні. Наприклад у Франції їдять кишку, напхану кров'ю і солоніною, в Німеччині їдять печеного індики, а в Португалії печене поросеня, подібне, як у нас на Великдень.

Майже у всіх тих західних народів цілу ніч горить в печі огонь і то лише одне полінко, або колода. Вірять, що ця колода відганяє все зло від хати.

Розуміється, що всі люди споживають св. вечерю вдома і то господарі разом зі слугами, наче одна родина. Це є також старосвітський звичай, ще з тих часів, коли люди мали невідьників. На той один день всі ставали рівними і сідали до одного стола, слуги з панами. Лише по деяких містах у Франції завісся не дуже гарний звичай, вечеряти в реставрації. До реставрації приходять в той вечір ціла родина.

Так як у нас прикрашають в св. вечір хату своєю пшеницею, так у західних краях замають дутро хати смерічками, ялинками, а подекуди, приміром в Англії, над дверима завішують омелу. З

тою омелою є ще там такий звичай, що кожному чоловікові, старому чи молодому, вільно поцілувати ту жінку, яка випадково стане під омелою — і тому декотра стає там навмисне, щоби її поцілували. Звичай, прикрашувати хату ялинкою, достався з Німеччини і до нас, і нині також в деяких українських домах (головно в інтелігенції) убирають деревце. Це гарний звичай, але чужий.

Всюди в світі є звичай, що на св. вечір люди обдаровують себе дарунками. Звичайно дають дарунки дітям, але часто і старшим. В нас по селах той звичай ще не завісся. Натомість є звичай, по вечері ходити до кумів з вечерою.

Звичай, лишати вечерю помершим душам, є у нас і ще в кількох слов'янських народів, а також у румунів та в шведів і норвежців. Люди вірять, що в різдвяну ніч приходять душі померлих до хати і кушають по трохи кожної страви.

Всі народи обходять Різдво дуже весело. Та мабуть найвеселіше обходять це свято в Франції і на острові Сардинії. Там люди веселяться навіть в костелі під час „всеночного“. В нас лише колядують в церкві, а там молодіж, а навіть старші під час богослуження співають дівчатам з заду спідниці, так що по богослуженню дівчата не можуть виходити з костелів окремо, лише громадами. Подекуди співають і сурдуги та свити мужики і звичайно вибирають таких, що з собою ворогують. Тож то потім сміху, як такі два вороги не можуть розлучитися і виходять з церкви спиті до купи! Та ніхто за це не гнівається, але всі тішаться, бо такий там звичай. І вороги звичайно перепошуються.

Отак кождий народ святкує своїм звичаєм це велике свято, Різдво. Та ми не потребуємо зази-

чуватися тих звичаїв у чужих, бо в нас є свої дуже красиві звичаї, обряди та коляди, а про деякі з них можна сказати, що вони справді найкращі в світі. Тож любім їх і шануймо та не занедбуймо, бо це наш рідний скарб, який

нам передали наші прадіди. Тими рідними звичаями так як своєю рідною молитвою вшануємо найкраще це свято Дитя, що народилося, аби всім людям принести мир і добро. І про нас Воно не забуде!

Що в світі чувати?

Минулого тижня не сталося в світі нічого такого важного, бо було Різдво латинського обряду, а майже всі визначні політики світа обходять ці свята, отже „політика“ затихла.

Важніша політична подія хіба є та, що

Німеччина і Франція

обмінялися „нотами“, то є такими письмами, в яких один уряд пише щось до другого. В цих листах Німеччина і Франція ще раз обговорили справу відшкодовань, які Німеччина має виплатити Франції. Вони повторили в тих письмах те саме, що вже недавно говорили між собою оба міністри: німецький і французький у Люгано, де була сесія Союзу Народів. Ми про це вже писали в попередніх числах. Можна надіятися, що вже скоро дійде між цими обома державами до порозуміння. Німеччині устійняти точно, скільки ще має заплатити, і розложати довг на такі рати, щоб німці не мусіли запозичуватися, але виплачували зі своїх приходів. Рівночасно, мабуть уже зараз по новім році, зачнуть французи виводити своє військо з Надренії і віддадуть її зовсім Німеччині.

Подібно й справа злуки Австрійської республіки з Німеччиною не втихає. Тепер знову новий австрійський президент Міклас написав у газетах таку статтю, з якої вид-

но, що він і його уряд буде змагати

до злуки Австрії з Німеччиною. Отже не помагають жалі і страхи тих держав, які бояться зміцнення Німеччини. Німеччина є на дорозі до давньої сили.

Польща

також святкувала і політика затихла. Навіть свята випали якось тихше і спокійніше, як попередні. Польські газети нарікають, що не було „розмаху“ тому, що державні урядники неотримали „екстра“ платні (13 тої пенсії) на свята, хоча їм її обіщували. — Сталася мала зміна в польським міністерстві. Дотеперішній міністер справедливості (судівництва) Мейштовіч, уступив зі своєї посади, а на його місце став міністром Цар, який був досі віце-міністром судівництва. Причиною цього є те, що Мейштовіч був також проти негайного введення нового декрету про зрівняння права і судів в цілій Польщі.

В Югославії

далі неспокої. Деякі хорвати домагаються, щоби Югославію поділити на автономні провінції з власними соймами. Такою провінцією малаби стати і Хорватія і малаби з Сербією лише спільного короля. Але другі хочуть цілковитого відокремлення і самостійності. В столиці Хорватії, Загребі, велике розярєння, бо серби

ся потім злої поговорки. Її вже перед похороном напували сильним медом і обкурювали якимось зіллям, а коли вона була вже запоморочена і п'яна, одна жінка встромлювала їй ніж у серпе і вона гинула. Тоді її клали в домовину з мужем, або палили разом з ним. Трупів ховали в землю так, як тепер у нас, або палили в огні (і тепер палять по великих містах). Розкладали великий огонь, звичайно над рікою, клали на вершок трупа померлого і спаливали, а попіл брали в горнець і ставили на горбок.

По похоронах пили на могилі мед, їли всякі страви і славили померлого піснями. Танцювали й боролись. Деякі з цих похоронних звичаїв заховалися й до нині в нашій народі, приміром у гуцулів і покутян та на Буковині.

Святинь своїм богам не будували жадних. Ставили де будь у лісі під дубом великий камінь або деревляну постать Перуна чи іншого божка, і там коло цих „ідолів“ сходилися на молитви, обрядові танці й пісні. Приносили богам жертви, то є різали на камені штуку худоби.

З поганських свят найважливіше було свято зустрічі Нового року і зустрічі весни. Як сонце наворачало вже на весну — то є в часі нинішнього нашого Різдва — тоді наші предки стрічали прихід нового Року. З тих часів заховалися і до нині деякі звичаї і пісні-коляди. Приміром так як нині, так і тоді святкували серед снопів, пшеничної і ин-

шої соломи, бажали собі посполу всякого добра і щастя і посипалися зерном, аби був урожай.

Зустріч весни припадала тоді, коли тепер у нас Великдень. Весну витали гарними піснями і танками-хоровами по лісах і лугах над водами рік і озер.

Богато ще мали наші предки гарних звичаїв і обрядів, з яких деякі зовсім залишилися до наших часів, а деякі трохи змінені, але всіх їх тут описувати не будемо, бо ми маємо коротко переказати всю історію українського народу від тих давніх часів, коли наш народ заселив ці землі, аж до нині.

Переказ про те, як założено Київ.

Київ був здавна давна осередком і столицею українського племені, полян, а згодом він став і столицею всієї України. Тут, у Києві, почалася справдішня українська держава. Вартож нам знати щось про початок цього міста, що є матірню українських городів (міст).

Київ згадують всі ті люди, що писали тоді про Україну і про український нарід, видно, що це є найстарше українське місто, і разом з ним а може трохи пізніше повстали лише ті міста, що були столицями інших українських племен, приміром Чернігів, Переяслав і другі. (Ці племена й міста були вичислені в попереднім числі).

Але про засновання міста Києва не знаємо нічого певного, бо ніхто про це не записав у історії. Але є

про це гарний переказ, який подавали собі люди з уст до уст, з роду в рід, і в яким певно щось мусить бути трохи правди.

Переказ каже, що тоді, як ще не було на українській землі жадних міст, там де тепер Київ, були густі ліси і бори. І одного разу полювали в тім лісі три брати: Кий, Щек і Хорив та їх сестричка Лебідь. Коло полудня прийшли вони на одну гору над Дніпром, звідки далеко і широко було видно гарні ліси і поля. Тут вони сіли відпочити, а Лебідь сказала:

— Що за гарне місце! Тут варто побудувати город!

— І побудуємо! сказали брати. Цей город має бути найкращий на землі, кращий від Царгороду, і він стане осередком української землі!

І ті три брати з сестрою там осіли і заснували місто, яке в честь найстаршого брата, К., назвали Києвом.

Спогадом по Щекови є гора Щековиця а по Хориві гора Хорив біля Києва.

І по сестрі Лебеді є до нині пам'ятка, бо „Лебідь“ називається одна річка недалеко Києва.

Отак, або може подібно засновано місто Київ. Люди певно сподобали собі красне місце над Дніпром і зрозуміли, що Київ буде мати велике торговельне а з тим і політичне значення. Бо це місце лежало на тодішній головній дорозі з півночі на полудне, на Чорне Море;

цею дорогою була ріка Дніпро, бо треба знати, що тоді ще на Україні битих доріг не було, а люди подорожували на човнах ріками, бо так тоді і вигідніше і безпечніше було.

Проте, як і коли в Києві почалася українська держава, розкажемо другим разом.

Та на закінчення цього уступу скажемо ще таке. Нам тяжко собі уявити, як то давно було не, про що говоримо. Кажемо: дві тисячі літ тому взад! Але краще уявимо собі цей шмат часу, як подумаємо, скільки то поколінь могло пережити свій вік від тої пори. А як це обчислити: Кождий чоловік живе звичайно 50 літ, отже 50 літ триває одно покоління. А в двох тисячах є 40 разів по 50. Отже було від тоді 40 поколінь. Ми є сороковим поколінням тих українських племен, про які тепер пишемо. Коли почислити, що наш останній прагид міг жити тому сто літ, а другий прагид то є дід нашого прагиди, жив тому стоп'ятдесять літ, то сороковий прагид кождого з нас жив у тих часах, про які говоримо: дві тисячі до тисячу вісімсот літ. Тільки горе, що тоді ще ніхто в нас не писав метрик, отже не може ніхто з нас знати, де жив, що робив і як називався сороковий прагид кождого з нас...

дали сюди свого команданта серба, який чуває над тим, щоби хорвати не повстали.

З Союзу Східних Республік
доходять вісті, що в різних місцевостях Росії, Білорусі і України приходить часто до виступів проти жидів. Недавно в місті Гомелі гурток молодіжи напав на жидів з криком: „Бий жидів“ і потурбував їх.

В Афганістані

з королем Аманулою чимраз гірше, хоча кажуть, що йому зачинають помагати Совіти, — а з другого боку (від Індії) Англія, бо Англія боїться, щоби повстання не перекинулося і до Індії, які є англійською колонією і змагаються до незалежності. Пишуть, що повстанці оточили короля в столиці Кабуль і тримають в облозі. Англіїці боються за своїх людей, бо там є трохи англійських купців і урядників, і тепер висилають свої літаки, щоби забрали англійців з Кабулю.

Болівія і Парагвай

дві республіки в полудневій Америці, які зачали війну, мабуть уже погодилися, але так, що Болівія (більша) застерегла собі більші користі з тих нафтових теренів, за які пішла суперечка.

А тепер ще скажемо кілька слів загально про політику в 1928 році.

Що сталося за цілий рік?

Світ був зайнятий найбільше такими справами:

Китайською домашньою війною, яка закінчилася тим, що

китайські націоналісти виграли війну і побили тих китайців, що накладали з японцями і з другими чужинцями.

Всіх цікавила рівнож

литовсько-польська справа, в якій іде за Вильно. Знаємо, що мимо старань Союзу Народів і мимо всіх литовсько-польських переговорів до згоди ще не дійшло.

Неспокої на Балкані

також не давали спати світовим політикам, але супроти цього вони також безраді.

Пакт Келльога

то є умова багатьох держав, яку вони підписали в Парижі, що не будуть воювати, не дав ще світові мира.

Неспокої і війни

тривають далі. Тривають далі і різні змови, як напр. Англії з Францією проти Америки. Непевність і неспокій змушує всі держави збортитися, а нинішні

воєнні зброєння

є далеко більші і страшніші, як були колись, перед світовою війною. Яку політику вів у цім році український народ?

Український народ

нігде ще не міг вести незалежної свободної політики, бо нігде немає своєї самостійної держави. Тож політика народу обмежувалася на тім, щоби здобути собі полекшу в теперішнім положенню. Та про український народ так за Збручем, як і на Закарпатській Україні, на Буковині, в Бессарабії і на всіх інших землях, де живуть українці, можемо з радістю сказати:

Всюди росте народня свідомість;

Народ будує собі рідне шкільництво, росте рідна

економічна підстава,

росте бадьорість, завзяття й неустрашимість. Росте мимо всіх перешкод.

До складу і прикладу.

Як я ходив колядувати?

Каже мені кум мій Котик: „Слухай, Сорочатий! Ходи з нами цього року колядувати!“

— Добре! кажу, — піду з вами хоч би по всім краю! Але знайте, що я й крихти голосу немаю! Як якось я тягнув „Амінь“ в церкві в Мишонорах, всі дивились і гадали, що є кіт на хорах!

— „То не шкодить! каже Котик — Ти не меш співати, ти лиш будеш так за нами ззаду потягати! А по коляді ти станеш собі поміж нами і будеш лише желати складними словами. Бо я бачу по газеті, що ті твої вірші вмюють часом отворити і серця найгірші. А нам треба, щоб мошонку скупим отворити, щоби трохи „Рідній Школі“ „бренькачів“ зложити.

— „Як іззаду, то хай ззаду! так я повідаю. — Не всім стати на переді тай не всім із краю. Що в нас кождий завжди любить бути на переді, то тому нераз остали ми самі на леді. Бо як всі є на переді, то не буде заду, а без заду той передній не дасть собі раду. Тай у всім вже так виходить і так є до ладу: зад не варт нич без переду, а перед без заду.“

На Свят-Вечір посходились други всі хороші, взяли міхи на пшеницю і касу на гроші. Тай пішли ми улицями, всюди повертали, ні важного ні малого в селі не минали. Стали ми собі під скромну селянську хатину, мої други колядують, я їм дую в спину. Як скінчили, підійшов я собі до порога, тай говорю: „Хай ця хата має дар від Бога! Хай у ній панує щастя і добро і згода, хай не дую в неї вітер і не бе негода! Хай до неї доля прийде з багатим приносом, а все лихо до порога хай заперо носом! Хай біда селянська з себе сама шкіру злупить — а вам добра наш Ісусик нехай не поскупиться!“

Я скінчив, господар з хати „коляду“ виносить і до хати поступити нас чемненько просить.

— Ні, наш чесний господарю, в нас часу не має, бо ще на нас не одна там хатинка чекає!

„Шкода, шкода — зашептала із сіней бабуся — я ще краших не видала, як жию, клянуся! А той перший, що желе, мамцю моя мила, як би я була ще дівка, я його б любила!“

— „Ото, бабу, не щастить нам!“ я їй повідаю. „Як я буду колись дідом, то й вас покохаю!“

Так ходили ми з пів ночі, аж Кіт накликає: А тепер з вас мені кож-

дуй нехай уважає! В цій богацькій загороді начальник громади! Сорочатий, ти тримайся, бо не дамо ради!“

„Бог предвічний“ заспівали, а як закінчили, я під вікна підступаю і кричу що сили: „Дай вам, Боже, щастя в хату, начальнику пане, що собі ви побажали, хай до вас пристане! Тільки добре ви старайтесь про свою громадку і на зле ви не давайте війтівську печатку! Ви ніколи не забудьте, що село над вами і в „поваті“ не тримайте сервус із панамі. Як будете за нас дбати, то за вас подбає Той, що в сіні народився і що всіх спасає. А як зрадите громаду, не піде вам ладом, усе щастя від вас нагло відвернеться задом! Але ми собі гадаєм, все буде в порядку, ви за нами, ми за вами — дайтеж нам колядку!“

Вийшов строгий пан начальник з ясною кімнати: „Вам спасибі, що зводили мені пожелати! Та боїтесь вам нічого, я той звичай маю, що як на рід мене вибрав, з народом тримаю!“

„Славно!“ всі ми закричали й коляду узали раді, вийшли за ворота й дали поманджати. І хоч нічку ми не спали, та була потіха, що від нас немов ясніла кожда сільська стріха. Аж як ранком ми вертали, дивимось, зза плота якісь пани заглядають а на них капота. А я до них: „Биню, биню!“ а вони в ту пору: „Що пан собі, пане, мислить? Образа гонору!“

А я кажу: „Ах панове! То ви справді люде? А я думав, мої любі, що це чудо буде! Бо у нас говорять люде, що на Різдво зрана може бичок замінитись, вибачте у пана!“

Але такі було чудо! Ви нас хоронили цілу нічку, невидимі, щоб ми не зблудили!..“

Обернулись мої пташки, щось заворкотіли, тай пішли собі додому бо спати хотіли. А я тішився, що вспів їм також „пожелати“ — нехай знають що все щирий

Іван Сорочатий.

Загадки.

1. Ішли до міста чоловік з женою і брат зі сестрою, купили 3 яблука і всі мали по одному! Як поділилися? (К. М. Конюхи).

2. Мала баба 7 кудель, 1 кудель мала 7 зубців, 1 зубець тримав по 7 кошиків, в однім кошику було по 7 кіток, кожда кітка мала по 7 котят. Скільки штук було того разом з бабою? (Пилип Печера).

3. Що буде тоді, як мине сім літ козів? (П. Г. з Т.).

Розвязки цих загадок просимо не посилати тепер, аж тоді, коли подамо дальші загадки й напишемо, коли посилати, щоби всі разом посилати в однім листі. За це будуть також вильосовані надгороди.

Він прийде!

Він до стріх прийде у гості,
Як тоді — давно-давно —
як ще тьма на світі була
і Юдея спала сном...

Його ждали у палатах,
у притворах, у храмах
— а Він, Бог, пішов під стріху
і на сіні в яслах ляг.

Не дарі — не дуки світа
перші бачили Його —
пастирів Він перших кликнув
і післяв у світ кругом...

І колись — колись під стріху
Він — Бог Правди — прийде знов —
Будьте в вірі і чувайтеж,
щоб готових Вас найшов!

Написав
Анатоль Курдидик.

ВСЯЧИНА.

Трафіла коса на камінь. Одна селянка завсіді купувала 2-кілевий хліб в того самого пекаря. Знову той пекар купував від тойж селянки що тижня по 2 кг. масла. По кількох місяцях селянка зауважила, що хліб/все більше та більше маліє. В кінці не видержала і побігла з хлібом до кооперативи зважити. Важить, а хлібови дійсно багато бракує, бо аж цілий фунт на 2 кг!

Біжить вона тоді до пекаря і кидає йому хліб на стіл. — „Зважте — кричить вона до нього — та побачите, як то ви мене вже від кількох місяців ошваблюєте!“

На не пекар спокійно так їй відповів: „Хибаж я тут заливив? Я завсіді точно відважую хліб для вас. А щоби моя вага вас не ошукала, то я на один бік ваги кладу ваших 2 кіля масла, а на другий бік ваги добираю такий бохонець, що точнісько тільки важить, як ваше масло“.

Тоді жінка завстидалася, бо пізнала, що пекар переконався, що вона його шахрує з маслом. Як вона не доважувала масло, так він не доважував хліб.

Як перехитрити норовистого коня? Хтось мені раз розказував, що норовистого коня можна в такий спосіб спонукати, щоби зачав тягнути. Як лише він зноровиться, треба піднести по черзі кождо його ногу та постукати камінчиком по підкові або по копиті зі споду. Кінь думає, що це його кують. Перестукавши по всіх копитах, натягнути повід, свиснути батоном, так якби щойно розпочиналося їзду. Норовистий кінь думає, що він свіжо підкований і сильніший, рушає з цілою силою з місця, якби нічого не було.

Такі досвіди поробив я багато разів з моїм норовистим конем, яким ушасливив мене один жидок. Раджу і другим господарям його спробувати. Заразом піддаю думку, щоби таке і тому подібне всі селяни подавали до часопису. З нас кождий щось доброго навчився в своїм життю, про що варто і другим знати. Гадаю, що „Народня Справа“ не поскупиться нам для цього трохи місця. Ф. Ш.

Хто передплачує „Народню Справу“, тому станемо в пригоді.

Українські селяни!

Передплачуйте „Народню Справу“, бо вона є найкращою вашою газетою і в разі нещастя між худобиною стане вам у пригоді!

Приведнійте

„Народній Справі“ нових передплатників, бо чим більше буде передплатників, тим краща буде газета і будуть більші заповоги!

Пригадуємо

коротенько умови передплати „Народньої Справи“ і одержання заповоги:

1. Передплата на „Народню Справу“ виносить 1 зол. місячно. Хто до 15. січня пришле передплату на цілий рік (12 з.), дістане даром великий календар, а хто пришле піврічну передплату (6 з.), дістане даром цікаву книжку.
2. Заповогу 120 золотих одержує той передплатник, котрому згинула штука рогатої худобини, принайменша 2-річна, — але тоді, коли він в день випадку був уже один місяць передплатником і коли вона була в нього найменше 14 днів.
3. Передплатником числиться кождий від того дня, коли вислав передплату.
4. Хто перерве передплату, той мусить зачинати з початку. Тому треба завжди висилати нову, заки скінчиться попередня. Найліпше посилати відразу на 3 місяці (3 з.) а ще краще на пів року (6 зол.).

Що з нас кождий знає, а чого не знає?

— Кождий знає, що як влізе в комин, то обматиться саджею.

— Кождий знає, що як стане босою ногою на огонь, то попариться.

— Кождий знає, що як паде дощ, то буде мокро.

— Кождий знає, що як іде „здекутор“ до хати, то буде треба дати щось на податок.

— Але не кождий знає, що газета коштує багато труда і грошей і тому треба за неї вислати передплату.

— Кождий знає, що в воді живе риба, а в воздуху птиця.

— Кождий знає, що як мине неділя, то настане понеділок.

— Але не кождий знає, що „Народню Справу“ треба пильно передплачувати (не „переплачувати“!). бо як трапиться, що кому — найся преч каже — згине корова, то дістане від редакції заповогу 120 зол.

От сталося нещастя у Миколи,
Корова впала, плачуть жінка й діти...
Такого горя він не знав ніколи,
І сам собі почав він лебедіти.

Аж ось, жене корову кум Цимбала!
— „А звідка в вас корова, Петре милий?
Таж вам також корова вчора впала —
І як ви другу вже собі купили?“

Петро в подвір'я красу загання
А жінка й діти вибігли із хати,
Малий Павлусь горнятко вже тримає,
Він хоче зараз молочка дістати!

Кум каже: „Жінко, йди варити страву,
Купив собі корову я, небогу!
Бо передплачував „Народню Справу“
І тепер дістав від неї заповогу!“

19 заповог
по 120 золотих!Кому виплачуємо 16, 17,
18 і 19-ту заповогу?

16) Стефанови Куртинови з Саджави п. Богородчани згинула корова 14. грудня, а передплату (2 зол.) зложив 31 жовтня.

17) Іванови Бойчукови з Острої п. Бучач згинула корова 17. грудня, а заплатив передплату (2.50) 13. листопада.

18) Василеви Зеленецькому з Винограду лісного пов. Товмач згинула корова 19. грудня, а заплатив передплату 15. жовтня (2.50).

19) Василеви Куцієви з Завадки пов. Калуш згинула корова 27. грудня, а заплатив передплату 19. листопада (2.50).

Цим передплатникам признаємо і висилаємо заповоги по 120 золо-

тих, бо всі вони в день випадку (так, як і інші 15, вичислені в попередніх числах) були більше, як місяць, передплатниками „Народньої Справи“.

Кому через перерву не
признаємо заповоги?

Натомісь передпл. Василеви Яцишини с. Василя з Велдіжа п. Долина, якому згинула корова 27. грудня, не можемо виплатити заповоги, а то з тої причини:

Він вислав 17. жовтня 1 зол. на передплату, отже мав заплачено до 16. листопада. Він повинен був вислати дальшу передплату, ще заки скінчилася перша, отже найпізніше 16. листопада, та він цього не зробив і перервав передплату, бо аж 17. грудня вислав знову 1.50 з. на передплату і знову став передплатником, але в дни 27. грудня, коли йому згинула корова, був тільки 10 днів передплатником. Тому не можемо йому признати

заповоги, бо це була би кривда для тих, що не переривають і точно відновлюють передплату.

Ми в кождім числі газети вминаємо, не переривати передплати, та може аж по цім болючім примірі кождий зрозуміє, які з того наслідки. Остерігаємо ще раз, не переривати передплати і висилати нову, заки ще скінчиться давня!

Стягаємо передплати.

Тому, що деякі передплатники, які вже одержали від нас заповогу, потім уже не дбають за газету і не висилають далі передплати, ми заводимо такий звичай, що з признаних заповог будемо стягати річні передплати (12 зол.) так, що заповожений дістане на руки 108 зол., але за це вже має заплачену газету на цілий рік наперед. Гадаємо, що цим ніхто не обидиться, бо чейже чесний господар зрозуміє, що то не гарно дістати заповогу 120 зол., і з того не заплатити потім дальшої

передплати на ту газету, яка йому дала ті гроші. Ідемо тут за голосом тих кількох ввічливих господарів, що самі просили нас, щоби ми з признаної їм заповоги стягнули собі дальшу передплату, а ще до того й дали свій даток на фонд газети, як прим. о. Которович з Гостинного (дав 20 зол.), Архим Ковальчук з Тараканова п. Дубно (дав 12 зол. на передплату і 8 зол. на фонд) і інші.

Отже й останнім чотиром заповоженим стягаємо по 12 зол. на цілорічну передплату, влекшучи їм тим способом заплату передплати за ту газету, яка їм помогла в нещасті.

—0—

Пояснюйте всім, яку користь може мати той, хто передплачує „Народню Справу“.

Як поживає наша Гуцульщина.

Гарна та пишна наша Гуцульщина! Прекрасні верхи, вкриті безмежними лісами, зелені полонини з пахучою пашою, у котрій пасуться сотки овець, волів, та наших буйних сорокатих коней „гуцуликів“, гарні царинки, вкриті стогами на причуд добірного сіна! Хороші молодичі та легіні! Аж серце радується, як стань та подивися коло церкви в Жабю, в серці Гуцульщини, на Успенія Богородиці, коли там відбувається храм та велике віче. Варто подивитися, як ідуть з потоків і царинок стежечками тисячі пестрих гордо убраних хороших гуцулів. Горді, бо сини славних Карпат, де споконвіку живе гей орел, наш гуцул. Паші було достатком, в лісах повно звіря, а в селі худоби, як співається у старій гуцульській пісні: „по штиристо білих овець у кожній царині!“ Пилила наша Гуцульщина молоком і медом.

Та перед 50 роками з'явилася і тут горівка, коршми, а в коршмах почалося роїти від наших газдів гуцулів багатих і буйних. Зачалася пити горівка. Пили діди, пропили корови і воли; пили батьки, пропили коні, потім полонини, а нарешті найкращі царинки. Гуцули попали тоді в тяжку темноту. Був час, коли в Жабю не було письменого чоловіка, а вийти тримали руку з шинкарями і з іншими п'явками і старалися як найгірше використати нашого гуцула.

Але на щастя найшлося кілька провідників, котрі поклали собі покрити темноту та економічну нужду. Перший з них Юра Соломійчук Юзенчук заложив читальню „Просвіти“ в Жабю, в читальні крамницю, заложив „Січ“ у Жабю та довколишніх селах, пішла праця вперед. Заложувалися читальні, кружки Сільського Господаря, українські склепи. Зростала народня свідомість. Але світова війна, фронт і реквізиції знищили цілком і так неможне гуцульське селянство. Гуцульщина наче завмерла. Тягнулося те все до 1926 року.

І повів добрий дух серед нас, і знову взяли ми до праці, якій посвятилися свідомі люде. Заложуємо свої кооперативи, читальні, кружки Рідної Школи, крамниці в Жабю і в інших селах, в найдавших закутинах. Розвиваються кооперативи, ростуть „Луги“ і дух росте.

Вибори до громадської ради відбулися в літі 1927 року, громада Жабі здобула половину радних, та мають відбутися в найближчій часі нові вибори при котрих свідомі громадяни повинні знову чесно постояти за своє право.

Відбувся в Жабю також плебісцит проти коршм дия 28. жовтня, котрий увінчався успіхом. Ми маємо повну надію, що слідами Жабі підуть доокличні села Гуцульщини.

У нас відбуваються збірні лекції, курси для дорослих при читальнях і недалеко до того час, що Гуцульщина своєю свідомою працею здобуде собі перше місце в українським народі. Вернуться нам втрачені через горівку маєтки, вернуться полонини, в наших руках буде весь промисл, через свої хліборобські установи поправимо свою расу худоби і коний. Гуцул уже розуміє, добре, що своїй полонині чи царині треба додати штучних погноїв, що би ліпша була паша та сіно, розуміє, що лише наші кооперативи нас звільнять від п'явок і спекулянтів; прийде час, коли буде в кожного поступового господаря кружлівка, буде кожний виробляти добірний сир. Мусять розвинутися кредитові кооперативи. Мусимо свою вроджену гуцульську буйність використати на працю для добра нашого покоління і цілого народу. Віримо в наше відродження. Тільки більше єдності і витревалості!

Ми просимо товариство „Просвіту“, „Рідну Школу“ та наш щиронаціональний політичний провід звертати більше уваги на далеку закутину, воскресячу Гуцульщину!

Юра Германюк,
селянин з Жабі.

НОВИНКИ

СІЧЕНЬ 6—19.

6. Неділя, Навечеріє Рощест. Христ.
7. Понеділок, Різдво Христове.
8. Второк, Соб. Пр. Богор., Йосифа.
9. Середа, Стефана првмуч.
10. Четвер, 20 тис. муч. в Ніком.
11. П'ятниця, Дітей, убитих в Вишні.
12. Субота, Анізії муч.
13. Неділя по Різді. Меланії.
14. Понеділок, Новий Рік, Обр. Г., Васил. Бел.
15. Второк, Сильвестра, папи.
16. Середа, Малахії пр.
17. Четвер, Собор 70 апост.
18. П'ятниця, Навеч. Богоявлення.
19. Субота, Богоявлення Гося.
- Нів місяця 11. січня, перша чверть
18. січня, повня буде 25 січня.

Як нарід приповідає.

- На Різдво обійдеться без паски, а про мак буде й так, а без олію не зімлію.
- Різдво ялюбися — передновок не снівбися.
- Не той добрий, що в доброго рік вибуде, а той, що в злого.
- Собака не втікає від хліба лише від кия.

Погода в січні. Столітній календар пише: 3 початків студено, в другій половині місяця сніг, потім відлига, опісля сніг і легкий мороз до кінця.

Історичні спогади в січні. 11 січня 1888 вмер ук. письменник Осип Юрій Федокович. 11 січня 1647 заповорожці побили на Січі турків, які закраліся туди серед ночі. Про це було писано в 7 числі „Нар. Справи“. 14. січня 1649 вівхав гетьман Богдан Хмельницький по побідній війні до Києва. Його торжественний візд намалював артист-маляр п. Івасюк. 21. січня 1803 року вмер останній гетьман України Кирило Розумовський.

Слідуюче (15.) число „Народної Справи“ вийде з причини Свят за два тижні, то є. 14.І. з датою 20 січня.

З браку місця не увійшли в це число „Нар. Справи“ такі статті: „Про податки“. „Як шанувати здоровля (2 часть)“. „Як будувати хату“. і інші. Ці статті і решту дописів помістимо в слідуючих числах.

♦♦ **Календар „Народної Справи“.** На Різдво приготували ми нашим передплатникам гарну несподіванку. До кожного числа додаємо Стінний Календар „Народної Справи“. Просимо кожного передплатника, щоби приліпив цей календар в хаті на виднім місті, о це саме просимо також усі читальні і кооперативи, які одержать цей календар. У кого вже є подібний стінний календар, то нехай цей дасть комусь другому, який немає жадного!

♦♦ **Наша коляда.** Коляду під образком на першій сторінці мож співати на нуту: „Дивная новина“ або „Нова радість стала“!

♦♦ **Народний Зїзд.** В днях 24. і 25 грудня відбувався у Львові Народний Зїзд Партії Українського Національного Обєднання (УНДО). Приїхало на Зїзд 260 делегатів з усіх повітів Галичини, Волині, Полісся, Холмщини і Лемківщини. В зїзді взяли участь також всі послі і сенатори Укр. Національного Обєднання. Між делегатами була половина селян. Зїзд одобрив політику Нац. Обєднання та непохитну поставу нашої Парляментарної Репрезентації і намітив шляхи на будуче. Головою Національного Обєднання вибрали знов д-ра Дмитра Левицького.

♦♦ **Переховуйте газету.** Кожде прочитане число газети складайте і переховуйте, щоби колись могли заглянути. Як треба буде знов прочитати щось з господарських справ, або такі статті, що мають завжди свою вартість, приміром „Читання з Історії України“ або якесь оповідання. Складайте число за числом.

♦♦ **Замість на горівку — на „Рідну Школу“.** „Рідна Школа“ візвала всіх свідомих громадян, щоби на Різдво не пиячили, а гроші, які мають дати на горівку, щоби дали на „Рідну Школу“. „Р. Школа“ видає такі легітимації, які кожний може поставити на стіл замість горівки, і тоді гості будуть вибачати, що не чествує їх горівкою, бо дав на „Рідну Школу“. Це дуже гарний зазив, коби лише якнайбільше людей його послушали. Якби бодай деяку часть того, що дають на горівку, дали на „Рідну Школу“, то ми малиби всюди свої рідні українські школи! Напишіть, хто в вашім селі мав цих свят таку, карту проти горівки?

♦♦ **Перепишіть передплату на батька.** Дехто пише до нас так: „Я передплатую „Народну Справу“, але я сам ще не є господар, лише живу разом з батьком. Чи мій батько діставби запомогу в разі випадку між худобиною? Ми відповідаємо: „Ні. Запомогу може дістати лише той, на чие ім'я іде газета. Тому ви чимскорше переписіть газету на ім'я свого батька. Напишіть до Адміністрації так: Прошу переписати передплату мою, то є — тут дати своє ім'я й назвиско, село і почту — на таку адресу: — тут подати ім'я свого батька. І тоді переписемо передплату на батька і він може дістати запомогу. Але спішіть з тим, бо ваш батьки буде числитися передплатником шойно від коли ви його переписали, а знаєте, що щоби мати право до запомоги, треба бути місяць передплатником!“

З НАШИХ СІЛ І МІСТ

♦♦ **Почтова тарифа буде підвищена.** Від 1. січня 1929 року підвищили оплату на поручені листи на 10 сотиків, так що від тепер поручений лист (за реценісом) буде коштувати 75 сот.

♦♦ **„Святочні“ забави.** В Бориславі святкували лат. свята так „го-го-го“, що на саме польське Різдво застрелив Яна Тадей застрелив Яна Тадей. Деяким злодіям забракло на святончу гулятику грошей і вони хотіли розпороти скарбову касу в Городку, де бул около 30 тисяч. Але їх завча су хтось сполошив.

♦♦ **Примірне діло.** На весіллі у п. Івана Шебивлюка в Денисові на зазив п. Шанайди з Слободи золот. зібрав п. Косар Михайло з Купчинця на Укр. Інавалідів 5.95 з.

♦♦ **Обікрали постерунок.** В Дідилові, пов. Камінка Струмилова, вкрав хтось з постерунку поліції два карабіни (криси) і револьвер.

♦♦ **Куди посилати дітей на науку господарства, торгівлі і ремесла?** До нас приходять численні запити, куди посилати дітей на таку науку. Ми про це напишемо небагом цілу статтю.

♦♦ **Поїзд виїхав на самохід.** В Хелмці під Новим Санчом наїхав поїзд на самохід. Одна особа тяжко ранена, а шофер згинув.

♦♦ **Смерть під поїздом.** На двірці в Хриплині під Станиславовом впав Микита Гулій під колеса поїзду. Колесо відтяло йому ногу і він умер від впливу крові.

З БЛИЗЬКОГО Й ДАЛЕК. СВІТУ.

♦♦ **Син цисаря.** В Прерові (на Моравії) живе 64-літний робітник Адам Седлячек, який недавно оголосив у газетах, що він є сином бувшого австрійського цисаря Франц-Йосифа. Він каже, що його мати була кухаркою у Відні і служила якийсь час у „бургу“. Тоді сподобав собі її цисар, наслідком того „сподобання“ вродився в кухарки синок Адам. Цей Адам дуже подібний до цисаря, навіть такі вуси і бокобороди має! Та що йому з того! Навіть немає чим хвалитися, бо всі з нього сміються.

♦♦ **Ледовий дощ.** Минулої середи впав у Відні і в околиці ледовий дощ. Крупи леду вкрили вулиці так що якийсь час не могли їздити вози ні самоходи. Було багато випадків.

♦♦ **Асентерункові шахрайства.** В Лодзі арештували кількох офіцерів і підофіцерів та лікарів, що належали до асентерункової комісії і мали за гроші увільняти декого від війська.

♦♦ **Найстарший цисар.** Мало вже тепер на світі царів і королів, але ще трехи є. А найстарший з них князь маленької держави коло Швайцарії, Ліхтенштайн, князь Інан. Він має 88 літ, а вже панує 72 роки. (Франц-Йосиф австрійський мав, умираючи 86 літ, а царював 68 літ).

♦♦ **Повінь у Петрограді.** В Петрограді (тепер Ленінград) вилила ріка Нева і залила частину міста.

♦♦ **Пострах берлінських жінок.** В Берліні є якийсь злочинець, що ходить темними вулицями і нагло нападає жінки та ранить їх ножем у живіт. Недавно зранив так одну даму, вона наробила крику, позбігалися люде і поліція, але злочинець пропав без сліду. Поліція шукає його, але надармо. А жінки мають такий страх, що вечером бояться вийти з хати.

♦♦ 57 убитих муринів. В північній Америці є багато муринів, вони тут є ще з тих часів, коли муринів спроваджували з Африки і продавали за невідланих американським плянтарам. Тепер і мурини мають свободу, але їх американці досить ненавидять, бо мурини дуже похопливі й часто затівають бешкети. Недавно в однім місті в Америці один мурин зачепив якусь молоду жінку, а коли вона не хотіла з ним говорити, він знасилував її. На крик жінки збіглася товпа народу, а довідавшись, що сталося, розярені люде вбили на місце того мурина, що допустився злочину, але ще й 56 інших муринів у тим місті.

♦♦ Опришки взяли 20 дівчат. В Мексику (край в Америці, де мало коли є спокій) напали на одне містечко бандити, обступили театр, обрабували всіх людей, що там були і забравши з собою 20 найкращих дівчат, втікли з ними в ліси.

ДОПИСИ.

ПОГАНУ У ВОЛОСОВІ. З Волосова, пов. Надвірня пишуть нам члени читальні „Прогреси“, що дуже завелися на теперішнім годові. Як вибравши його, то думали, що йому справді лежить на серці добро народу. Тому ще й вибравши його з 4 кола радним громадським. Та на жаль тепер показалося, що він своїх обов'язків супроти читальні і громади не думає сповняти. Заки випишемо решту про цього чоловіка, згадаємо ще, що і деякі радні не дбають про громаду, а радше підпирають коршму і не допускають до плебситу проти горівки. А деякі з них, позаякні господарі, роблять собі і громаді встид, що йдуть за нагайчів на польовання, так як малі хлопці. Чи то пристойно поважним людям ганятися по лісах? Громадяне ще дивуються слідує виборів і вже будуть краще знати, кого вибирати.

ЗБУДІТЬСЯ! Вирховецька гміна, повіту берестейського, має понад 30 громад та культурно-освітнього життя немає жадного. Кругом темнота, пітьма, біятика. Одна лиш читальня в селі Кошили — тай та лише животіє. Будіться, вирховецьчане, гуртуйтеся в культурно-освітні товариства, а молоді в „Соколах“, „Лугах“ і Аматорських Гуртках! Гляньте на сонце і забувайте за болото!

Свідомий вирховець.

ГАРНИЙ ПРИМІР. В Гнатковичах пов. Черемшль. На весілля у Ст. Боднара зібрано на „Рідну Школу“ 360, у Вас. Лісного 310, на забаві у В. Завади 240, в селі зібрані ще В. Завада і Ів. Костецька 1115 зол. За цим селом повинні йти й інші — і не забувати про „Р. Школу“, бо в рідній школі наша добра доля!

СХАМЕНІТЬСЯ! Дичків, пов. Тернопіль одно з свідомих колись сіл нині попустилося. Будують читальню і жертвують на будову язиком, а не рукою. Як прийшлося платити вексель за поборані гроші на площу, то Комітет тиждень бігав і заледви вибігав 10 дол. ам. на 180 номерів у селі, так мусили ручателі зложити по 5 дол. ам. на разі. Тай то ще не кінець, бо на плечах тих людей лежить 110 дол. ам. довгу за площу! Чи мають вони заплатити і ту решту? Чи не сором Вам, внуки батьків славних, що виборолісьте в давнину відокремлення парохії побудували церкву і приходство, школу і дім громадський все з каменя, цегли і бляхи? А на силату площі не знаходите гроша і ще кпате, що площа буряном заросла? Некепуйте бо то відбитка Вашої душі! Ростуть діти Ваші в темі, а Ви ще їм посябляете. Киньте оком назад себе на бали св. Андрея, Варвари і Николая, кілько то лива потекло, а кілько горілки! Схаменіться! Світський.

Український театр П. Карабіновича в Луцьку. Укр. театр під дир. П. Карабіновича з 12 по 17 грудня відіграв в Луцьку в залі „Прогреси“ кілька вистав. Коли не рахувати невеличких браків з боку технічного, Театр грає добре і є одним з кращих укр. театрів під Поль-

щею. І тих, що бачили вистави цього Театру вражіння від бездоганної гри артистів лишилось гарне, а головне — більшість виставлених пєс Луцьк бачив уперше.

Т-во „Пасіка“ в Ковлі. В Ковлі засновано українську кооперативу п. н.: Укр. Пасішничє Т-во „Пасіка“. Обрано управу. Уділ виносить 10 зол., вписове 2 зол. Т-во по зареєстрованню статута приступає до праці.

Все перешкоди! — Нас повідомляють, що українське громадянство в Ковлі вже кілька місяців старається заложити в Ковлі філію Т-ва „Сільський Господар“. Але місцеве староство без жадних підстав чинить різні перешкоди в тому. Цікаво, чим воно це пояснює, коли в Луцьку така філія, згідно з тим же статутом уже існує? Заложителі мають скаржитися у вєвідстві через централю.

З Луцької „Прогреси“. В неділю, дня 9. ц. м. д-р Модест Левицький виступив у залі повіт. „Прогреси“ цікавий реферат про „Туберкульоз“. Той ж вєділі відбулися річні Заг. Збори членів філії „Прогреси“ в с.с. Ківерці і Суховолі Луцького пов. По заслуханню звітів з діяльності і инш. обрано нові ради і ревізійні комісії. Головою філії в Ківерцях обрано В. Домарацького, теж в Суховолі — Миколу Задерся.

ЛІКАРСЬКІ ПОРАДИ.

М. С. На биття серця купіть в аптеці валеріанових капелъ і беріть по 15 капелъ три рази в день. Варто з тим піти до лікаря.

В. Б., Б.я. Ці коростки натирати алькоголем.

ЩО ТО Є „ЧАРІВНА РІЗОЧКА“.

З давен давна вживають в Німеччині та других краях західньої Європи, чарівного прута, щоби вишукати жерела води, нафти, або поклади дорогих металів як наприклад олова, срібла і золота. Та не кождий вміє цим прutom орудувати і тому давно уважали цих людей — прутярів за зичайних обманщиків і дурисвітів. Аж недавно, перед кількома роками і наука признала їх та нині старається збагнути тайну чарівного прута.

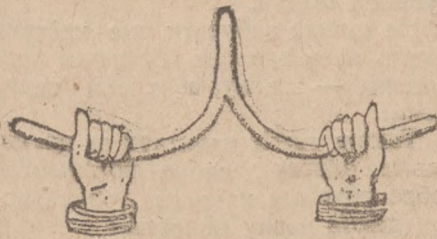
Всі дивуються, що це за різочка, коли при її помочи така людина за півгодини відкриває обильне жерело води або нафти там, де дотепер, віками вчені надаремно шукали та вертіли.

Ба, чарівний прут навіть скаже, як глибоко під землею є вода, чи нафта, чи метал, і чи багато його там!

Чарівний прут або різочка виглядає так, як це видно на малюнку. Є це вилки з ліщини, з липи, дуба або з бука, грубости пальця а ширини пів метра. Декотрі прутярї уживають подібних металевих прутів з заліза, міді або з ніклю. Таку різочку держить прутяр в руках, так як це видно на малюнку, і йде поводи наперед себе і дивиться на неї. Нагло прут повертається в руках кінцем до землі або до гори. Це знак, що в тим місці в землі щось є. Тоді прутяр ще раз або кілька разів повторює те саме, обходить місце кілька разів і точно визначає місце під керницію, чи під нафтовий шиб або під копальню. Вправлені прутярї з викилення прута вміють точно означити, що в землі є: чи вода, чи нафта, чи метал та в якій кількості і як глибоко!

Недавно в Німеччині в той спосіб викрито багаті жерела нафти там, де їх ніхто не надіясся. А під час війни німецький майор Грєве відкрив в той сам спосіб не одне джерело на пустині арабсьмий і па-

лестинській для турецьких військ, що боролися проти Англіїців. Той сам майор відкрив на італійськм фронті коло Ізонцо обильне джерело в околиці, де не було ні одного джерела і де треба було поїздом спроваджувати воду з віддалі кілько миль.

І в нас наприклад в околицях Рогатина підчас війни німці в той сам спосіб вишукували джерела здорової води і все знаходили добре. В чім криється тайна чарівної

різки і чому кожда людина не може нею орудувати?

Вчені догадуються, що жерельна вода, нафта або скарби в землі мають в собі дивну притягаючу силу і ця сила ділає на нерви деяких людей. І в таких людей, там, де ті скарби є укриті, несвідомо корчаться мязи руки та скручують прут в їх руках гору або в долину. Тому не кожда людина може бути прутярєм і не кожда в однаковій мірі. Так як є люди, що на них сильніше ділає місяць, а на других зовсім ні — так і тут є такі, що мають з природи великий нахлїн до цього „чародїйства“, инші менший або цілком його не мають. Отже це не є жадні чари, лише природна сила, яка однак не ділає на кождого.

Якби хто з Шановних Читачів знав про таких чародїїв-пругярїв у нас — хай нам про це дасть знати.

Господарські справи.

Набіл

Львів, 27. XII. 1928.

Маслосоюз повідомляє:

За I-а масло експортне плати-мо 7'50.

За I-а в бльоках 7'50.

За 1 літру молока 38'25 гр.

За копу яєць 12'20—12'50 зол.

Скрина яєць 33—34 долар.

Ціни розуміється львів.

Продукція масла сильніша. Попит на масло в краю спокійний. На загран. ринках тенденція слаба.

Попит на яйця сильніший.

В зимі годуйте коні бараболями.

Цілу зиму коні цілком задурно обїдають господаря. Бо тих кілька днів, що в них господар возить гній в поле або привезе собі раз чи два рази трохи дров з ліса — навіть десятої часті не заплатять господареві того, що коні за той час зїдять. Про фірманки та зарібки під час них і не згадувати. Бо під час них більше зїсуеться воза та більше коштують підкови й штолї, ніж за той час господар заробить. А кілько людина намерзнеться, на працюється під час того?

Виходить, що в зимі ліпше лишити коней, хай дармують, ніж їхати ними на ті мізерні зарібки.

Але чим їх за той час годувати, щоби не дорого коштувало, та щоби вони не змізерніли і не зіслабли? Самою соломою або січкою ні, так само не самою соломою і трохи сіном. Знову зерно за дороге. Його булоб потрібно принайменше по 5 кг на пару, щоби з того була якась користь. А це виносилоб 150 кг вівса за один місяць — вартости понад 50 золотих.

Дорогий овес дуже добре можна заступити бараболями, але лише вареними! 3 кг варених бараболъ мають ту саму поживну вартість, що 1 кг вівса. А в ціні величезна різниця. Бо нині кг бараболъ дома коштує 5 грошів, 3 кг буде коштувати 15 до 18 грошів — це є половину менше, як овес. Тому, хто замість вівсам, годує коней вареною бульбою, той за один місяць заощадує майже 25 зол. А це за цілу зиму робить коло 100 зол.!

Найліпші бараболї для коней тоді, коли їх вариться в так званих

запарювачах чи парниках, про які ми писали в 12 числі. Бо тоді опал дуже мало коштує, бульба вариться скоро і виходить дуже смачна та поживна. Тому через зиму щадім овес, а коней годуємо вареною бульбою.

Садім на багнах кошикарську лозу!

Скільки то підмоклих пасовищ або сіножатей неприносять майже жадної користі! Деколи ми навіть доплачуємо до них, бо кілько обсеремків лихого сіна, зібраного з морга такої сіножати, не покривають навіть коштів податку. Зновуж забрагнені пасовища є лише розсадниками мотилиці та инших хоріб. Тому такі пасовища та сіножати треба уважати неужитками та старатися чимскоріше їх якось інакше загосподарити, щоби давали велику користь.

Найліпше на таких неужитках упраляти кошикарську лозу. Вона, коли підібрати добрий відповідний ґатунок, дає навіть на найгірших ґрунтах більший дохід, як дає збіжжа на найліпших ґрунтах. Бо пересічно збирається з морга коло 60 до 80 сотнарїв пруття. Тепер за сотнар платять по 8'50 зол. отже морґ лозини дає річно коло 500 зол. або більше доходу.

Збут є зовсім певний, бо попит на неї заграницею великий — особливо в Німеччині. При тим треба пам'ятати, що при лозі не багато роботи, що її садиться раз на 30 років, що її не знищить ні слота ні посуха, ні дощ ні град. І що до роботи, то вона коло лозини припадає тоді, коли жадних инших робіт в господарстві нема.

Це такі доходи дає лозина тоді, коли її зрізалось і продалось. Коли її переробиться в себе дома на кошики, крісла, столи — особливо в зимі, як друга робота стоїть — то дохід з морга буде кілько разів більший.

Кошти заложення плянтадїї лози досить великі й на морґ виносять коло 800 зол. Але коли відчислити кошти роботи, то остануться невеликі кошти за самі садженнїні коло 300 зол. на морґ.

Їх можна ще далі знизити. Купується тоді садженнїць за 10—20 зол. і на ґрядцї розводиться їх протягом двох літ тільки, що можна буде засадити цілий морґ.

Найкращим дарунком на Свята й Новий Рік

є вкладкова книжечка —
— й пушка ощадности
Кооперативного Банку

„ДНІСТЕР“
у Львові, вул. Руська ч. 20. 792

Кожний рід ґрунту вимагає іншого ґатунку лозини. Про них, та про те, як закладається плянтація лози — напишу иншим разом.

В. Вороб'єв.

Чи годівля кріликів оплачується?

(Як виправляти шкірки?)

Доросла крілиця дуже плодотворна, може за рік дати 8 породів по 6 молодих кріликів — то є разом 48 кріликів.

З вбитого дорослого крілика маєтись принайменше 1 кг дуже смачного мяса і гарну шкірку. Почислім мясо по півтора золотих, а шкірку лише по пів золотого, то одна крілиця дасть вам за рік майже 100 зол. доходу. Але скажимо, що половина кріликів вигине та лишиться лише 50 зол. Це теж гарний дохід за рік від одної крілиці.

Та це ще не все, бо по 5 місяцях перші крілики вже також починають давати молоді і до кінця року сплодять їх також майже чверть сотні.

А видатки на годівлю дуже малі: в літі буряни та хопта, а в зимі пару кілограмів сіна.

Більшу користь маєтись з кріликів тоді, коли їх шкірок не продається але виправляється і продається виправлені, або шиється з них гарний одяг для дітей чи навіть для старших. Я сам випробував такий домашній спосіб виправлювання кріличих шкірок:

Беру свіжу шкірку, або суху, намочену перед тим через добу у воді, зіскробу тупим ножом з неї товщ та всі нарости і посипаю її сумішкою соли з галуном ($\frac{2}{3}$ кухонної соли та $\frac{1}{3}$ галуна) на 1 міліметр

грубо. Тепер складається шкірку посоленою внутрішньою стороною вдвоє до себе, а волосом на верх і лишастись так через добу. Потім її розвішується, щоби висохла і добре руками виминається та витріпується посипану сіль. Шкірка готова до ужитку — і з неї можна робити кожухи і шапки.

Не можна забувати, що крілики мусять мати здорове і безпечне приміщення — клітку, а трохи тепла в зимі.

Також треба пам'ятати за це, що тільки здорові, добре розвинені і добре годовані крілики добрих пород дають повну користь.

Про це ще напишу иншим разом
Практик.

Чому ваша корова не хоче давати більше мо- лока?

Дехто жалується тепер, що його корова молока не дає. А ми на це відповімо:

Погляньте, яка вона тепер набила соломою, особливо, як її ще після того напоїте, що їй аж боки розпирає. Але встати немає сили — така заморена. А погляньте на її стегна, на її шию — сама шкіра і кости.

І ви хочете, щоби вона вам багато молока давала? Будьте раді, що живе, що може, хоч з тяжкою бідою встати! А хочете молока — то дайте їй трохи бульби, або буряків та принайменше два фунти макухів, або фунт грису на день.

А погляньте на її зад. Він цілий обліплений гноєм. А прийдете рано до хліва, то не раз побачите, що зад вашої корови прямо примерз в замерзлій баюрі гязі. І ви хочете, щоби ця корова, що мерзла цілу ніч в гязі — рано дала вам молоко?

А погляньте на шию. Вона гола — так її виголили воші пархи. Всю кров, що щелишалася в корові, вони випивають так, що на молоко вже нічого не лишається.

Тому почешіть їй що день і подбайте, щоби вона лежала на сухім. Переконаєтеся, що тоді ваша сухоребра стане інакшою та значне давати молоко. Від самого чесання

прибуває пів або й ціла літра молока денно. Бо при чесанні корова нагрівається, кров починає буйніше кружляти і худобина вихиснує тоді ліпше пашу, навіть саму солому. Тому подбайте за вашу худобку, а вона вам за це добре заплатить.

ТОРБИНКА СМІХУ

— Позич мені десять золотих...
— Не маю, лише шість.
— То позич тих шість, а чотири будеш мені ще винен!

— О —

— Той Івась є дуже чемний!
— Чому?
— Бо він як пчихне, то сам собі каже: „А дай, Боже, здоров'я!“

— О —

Малий Івась (хвалиться): А в нас є сива корова, а в вас ні!

Мала Марійка: А в нас є білий кінь, а в вас ні?

Малий Петрусь: А в нас умерла баба, а в вас ні! Ага!

— —

Чоловік привів жінку до лікаря, лікар каже до неї: — Отворіть уста, але широко!

Жінка: Дуже широко?

Чоловік: Та, Горпино, отвори так, як не раз до мене отворяеш! Вже ширше не мож!

— О —

Писар в суді до господаря: Пане господарю, ви маєте завтра розправу. Ви набили Мордка по плечах. Не боїтеся засуду?

Господар: Та трохи боюся, бо я вчора ще побив і Мордкову.

— —

Жінка: Ти, п'яного! Ти тепер приходиш до дому? Третя година досвіта!

Чоловік: Та ні, Параско! То лише ще перша! Я чув, як годинник у Мошка бив три рази по раз!

— —

Іде селянин поїздом з міста до дому. Прийшов на дворець і бачить, що громадський писар з його села чогось дуже бігає,

— А вам що, пане секретар?

— Та спішусь, бо поїзд їде за п'ять минут, а я ще маю купити білет, надати скриню і замовив собі в реставрації печеню.

— То я вам поможу, пане секретар! Ідіть купувати білет і надавати скриню, а я тимчасом зїм печеню!

— —

Майстер до хлопця: Чекай, не-боже, дам тобі двацять п'ять буків!

Хлопець: Ой, пане майстер, виж усім даєте черевики на рати, розложіть мені ті буки на рати.

— —

Підчас війни квартирував в одній хаті москаль. Рано зібрався і взяв гуску під паху — тай хоче йти.

Господиня до нього: Пане жовнір, та ви мені гуску берете?

Москаль на це: Тьфу! Ето гуска? А я думав, что ето гусак! — І кинув гуску.

— —

Спізнився жидок до поїзду, а порт'єр йому каже: — Мошку, ви спізнилися на 10 хвилин!

Мошко: То не шкодить! Ліпше пізно, як ніколи.

— —

Ідуть дівчата полем і стрічають сивого дідуся. Одна каже: — Ой, дивіть, буде зима, бо в діда вже від снігу біла голова!

А дід каже: Ой ні, буде весна, бо вже гуски вийшли пастися!..

— —

Прийшов господар до лікаря, а той каже: — Ви хорі на жолудок! Не їжте вареників, бо вони тяжко-стравні!

— Ой, пане доктор, я від вареників не відвикну!

— Відвикнете! Ідьте все щораз менше! Нині 10, завтра 9 і так далі!

Прийшов господар до дому, тай каже жінці — Мені лікар заборонив пироги їсти і казав мені відвикати. Та звари мені нині 10, а завтра 9, але ще більших, позавтра 8, але ще більших, а як дійде до одного, то звари один великий на цілий горщик!

(Д. Кузьм.І.)

Сварилася Краса з Каштаном.

Десь перед „Дмитром“ розхорувалася моя „сива“ і по несповна двох днях — згинула. Остався я з одним лише каштаном. Довго думав, що робити, — купити нову конячку, чи не купувати і не міг рішитися. Аж тут прийшла мені на думку моя газета „Народня Справа“. Спитаю — подумав собі — моєї газети. І ще того самого дня написав до неї листа. А вона відписала мені таке: „Коня не купуйте, хіба що маєте багато поля, пробуйте робити коровами“.

Прочитав і пригадав собі, що я мою Красу, купив перед двома роками від німця на кольонії, та що німець хвалився тоді, що вона вміє ходити у возі і в плузі. Тож не довго думаючи, поліз я на комірну вишку, вишукав старий хомут, припасував до красі на шию, причепив посторонки і на другий день запряг разом з Каштаном до воза та давай возити гній „на загумінки“. Возив цілих 4 дні.

Випив я тоді від жінки і від людей.

— „Та як я тепер між люди

покажусь? Та чи ти здурів чи ошалів — та хто бачив, щоби господар мучив корову у возі та ще разом з конем?“

А сусіди тільки дивилися та сміялися. Але мені було байдуже. Вивіз гній тай вечером сів читати „Народню Справу“. Аж чую а в моїй стайні рев і гуркіт.

Ага — подумав — певно каштан бе або кусає красу; бо я по роботі поставив їх разом до одної стайні.

Вибігаю на двір, підходжу під стайнік — а там тихо. Став тай слухаю. І чую, а в стайні хтось ніби свариться. Підійшов блище й чую таке:

„І біс десь тебе не взяв разом зі сивою! Як я на весну покажусь між другі коні? Кожний буде з мене сміятися, що я тягнув віз разом зі задрипаною коровою. Бо мене знають всі коні в селі і всі мене поважають. Колись за війни я тягав навіть гармати. Гай гай славні часи — а тут нині тебе, гарматчика, що раз навіть дістав був трохи кулею в стегно, сприяють з такою кривогою калікою як ти!“

Тай твому мудрому господареві звідкись прийшла така дурна думка в голову. Такий ніби мудрий газда що читає і книжки та газети, а дав

взятися людям на сміх. Таж корова на це, щоби молоко давала а не до роботи“.

„Досить, досить тих небелиць“ перервала краса. „Не хвалися своїм кінським гоніром ні силою. Пригадай собі, як то вчора було під горбом „коло хреста“. Хто витягнув тоді віз з гноєм з тої ями? Ти вже був пристав і зачав був копати ногами. Я потягнула і віз і тебе мій паничу. А за моє молоко ти не бійся. Було подивитися, що я вчора і нині дала навіть більше молока як передтим. Якби так мене годувала господиня що дня так як тих три дні — то я і робилаби і досить молока давалаби.“

Тай за пашою господаря найтебе не болить голова. Я два роки тому не в такого господаря була, але в багатого німця, що мав 20 моргів поля і він завжди робив коровами. Тай ніхто з нього не сміявся. Бо там, на німецькій кольонії, всі уживали нас, коров, до роботи. А сміялися лише з тих, хто „різав“ пана і замість коров до роботи тримав лише коні“.

„Хотів би знати — не втерпів каштан, „як ти на весну будеш в плузі ходити або снопи в літі возити?“

„Не журися — з місця відтяла йому краса. В німця я також орала і возила снопи та ані не відчувала втоми ані не меншала моя молочність. Правда, я не робила цілий день, лише півдня, а другого півдня брав господар другу пару коров. Тай в нас це можливе, бо в нашого господаря нас коров є три штуки“.

„Хотівби я бачити — знову перервав каштан, як то ви задрипані будете возити снопи з піль, що віддалені від села мало що не цілу милю! Ото будете плентати ногами, заки дошкандибаєте до дому!“

„Це хіба одинокє лихо“ відказала краса — оті роздроблені та розкинені по всьому полі загончики. В німця було інакше. Там все поле було разом і всьо кругом господарства.

Але і на це лихо є рада. Я сама чула, як наш господар розказував недавно сусідови, що в кооперативі була нарада, щоби всю землю скомасувати, значить злучити разом. Тоді кожний господар дістане все поле в однім або двох кусях. Оттоді прийшлаби остання година на всіх вас, ви зарозумілі шкапи. Побачилиби, як вас одного за другим продавалиби, а замість вас

Веселих Свят Різдва Христового і щасливого Нового Року бажає всім своїм передплатникам, читачам і прихильникам Редакція і Адміністрація „Народньої Справи“.

Чому я читаю „Народню Справу“?

Послухайте, добрі люди, як то воно було, як мене в лиху годину за серце стиснуло.

Встав якось я у неділю, до церкви збираюсь, аж тут друг прийшов у хату, і я з ним вітаюсь.

— „Слава Богу! — каже друг мій. Добро вам в хатину! Я приношу тобі, брате, цікаву новину!“

Видивився я на нього, мов той кіт на сало і питаюсь: „Щось згоріло, чи що з неба впало?“

Але він із того цілком не робить секрету, шур рукою у кишеню й виймає газету.

І чимскорше отвиріє і почав шукати... — „Ось тут є в числі четвертим на стороні п'ятій! На — читай собі й подумай, яке сталося лихо, що й корови без газети не сидять вже тихо“.

Сів собі я на ослоні тай розкинув поли і зачав це все читати, з гори і поволи.

Та зі страху аж підскочив, як дійшов до мови, як корови збунтувалися пану Когутю.

Аж тепер я вже довідався, що то за причина, що худоба з поля дерла, наче та машина.

Що ні їсти ані пити, хоче штрайкувати, присяйбогу, вона хоче газету читати!

І говорю я до друга: „Тай я не без того! І я можу дочекатись ще дива такого!“

Бо признаюсь таки щиро, що й моя кобила, як я їхав вчора з ліса, сильно зморвила! Тож сейчас я посилаю свою передплату, бо ще мені худобина переверне хату.

І раджу всім добрим людям у довгий ряд стати і собі „Народню Справу“ пренумерувати.

Ця газета вам допоможе, як в вас буде скрута, — так вам радить з Шепанова **Теодор Цяпута.**

Купуйте дітям добрі цукорки а не отрую!

Як Вам напевно відомо існує у Львові одинка укр. фабрика цукорків і помадок „Фортуна Нова“. Виробляє она всякого рода цукорки, солодові, квасні, мяткові, на кашель, начиняні і звичайні — словом кожний, що потребує цукорка для своєї дитини, може дістати в ній те, що йому до смаку. Фабрика виробляє товар здоровий і як навіть чужі признають, дуже добрий. А дуже добрий він тому, бо фабрика не хоче уживати до виробу своїх цукорків таких сирівців, які би пошкодили здоровлю тих, що їх їдять. Тому то споряджує она ті цукорки з білосніжного цукру, з найлучших пахучих олійків, гарних і не шкідливих зафарбок. Сам виріб відбувається серед вірцевої чистоти. Словом не можна тим цукоркам нічого закинути і серед освідомленого народу малаби така фабрика тільки покупців, що не моглаби настанчити товару.

Тимчасом наш народ не розуміє видко ваги рідного промислу, бо наша фабрика ледви клигає. Наш селянин їде в переважній частині збогачувати чужого своїми тяжко запрацьованими грошима. Він купує у чужих, бо як каже, там у чужих дешевше дають. А що він за свої гроші купує та чим він свою дитину кормить, над тим він зовсім не застановляється. Коби лише тано!

А тимчасом вартаби Вам добре над тим застановитися. Не дурно каже пословиця: „тане мясо пси їдять“. Не все, що тане, то і добре. Всякому чейже звісно, що приміром лучший (дорожчий) риж більше наварюється, що гіршого (дешевшого) мила треба в двох більше, що дешева матерія скорше підтрється і т. д., і т. д. Вже саме те, що Ви купуєте переважно такі тані цукор-

ки, яких продажна ціна — враз з коштами сирівців, роботизною і зарібком є нижча, чим ціна самих сирівців при добрих цукорках, повинна Вас навести на думку, що не гаразд таких таних цукорків уживати. Бо хто із чого такі тані цукорки виробляє?

Отже виробляють їх всякі покутні робітні серед найбільшого бруду і нечистоти. В кімнаті, в якій даний „фабрикант“ ті цукорки виробляє, звичайно він сам з цілою своєю родиною мешкає. Вже те саме не може причинитися до чистого виробу цукорка, який є лепкий і всякає в себе бруд того оточення, серед якого його виробляють. Далше, щоби цукорок був таній, мусить він бути і з таних сирівців зроблений. Отже багато таких покутних цукорників уживає до виробу місто білого цукру, який є дорогий — жовтої цукрової меласи, що її треба вибілювати шкідливими порошками. Другі знов послугуються відпадками від цукорків, набутими за дешеві гроші в великих фабриках. Відпадки ті містять в собі квасок, який треба заварити з вапном, бо інакше квасок не розпустить цукру. До таких таних цукорків дається також місто цукру крохмаль і сахарину. Місто доброї зафарбки, що дорого коштує, дають погану фарбу і алун, з яких перша витворює нежит кишок і жолудка а алун кришить зуби. І ще много інших таких подібних складників можна найти в дешевім цукорку а всі они разом затроюють повільно організм та спричинюють різні хвороби головно у дітей. Будьте певні, що не одна дитина заболіла і змерла по причині поганих медівників, відпустових коралів і всяких інших подібних солодоців.

Мами і Батьки! Пора вже Вам над повищим застановитися! Пора Вам викинути із своїх склепів і домів ті тані вироби! Волієте дати Вашим дітям один добрий (поживний) цукорок, чим десять поганих. Дивіться на примір селян стрийського повіту, які вже давно зрозуміли вартість доброго хоч дорожчого цукорка і не купують інших, крім „Фортуни Нової“. Майте також і те на увазі, що видаючи Ваш тяжко запрацьований гріш в чужі руки ширите ще більше нужду в якій Вас чужі держать, а рівночасно забиваєте рідний промисл, позбавляєте людей праці і причинюєтеся до політичного і господарського занепаду нашого народу. Бо лише народи з сильно розвиненим промислом і торгівлею, лише народи економічно самостійні і незалежні, можуть бути вільними. Уважайте, щоби в нашій історії не було коліс написано, що наша фабрика повстала тоді, коли наш народ був темний і несвідомий. Нехай клич „свій до свого“ залунає скрізь і всюди, а тоді побачите, що цілому нашому народови усміхнеться краща будучність.

Як де бажають?

На Різдво ходять одні до других з колядою. Колядують під вікном, а як господар бачить, що колядники поважні люди, то запрошує їх до хати. Та чи під вікном, чи в хаті, по коляді один з колядників складає бажання або желання, або — як подекуди з німецька говорять: „віншує“.

От приміром в деяких околицях „віншують“ так:

„Жичимо вам щастя, здоров'я з цими святами, дай Боже святкувати в радості і в веселості і в добрім здоров'ю, а на другий рік ще кращих діждати!“

Декуди на Покуттю: „Віншуємо вам щістюм, здоров'єм, цими святами, дай Боже опровадати в гаразді і спокою і в добрім здоров'ю, а нарік ще кращих дочекати!“

Коли колядники з господарем добре знаються і є дотепні, то потім ще додають:

„Дайте бухалку, бо в вікно штуркаю!“ — або: „Дайте бохонень, бо зібю горнець!“, або: „Киньте пирогом, бо штуркну рогом!“

Коляда.

Ой вийшло брацтво рано з церковці, Гой, дай Боже!

Тай стали собі у три рядочки! Тай загадали три загадочки!

Ой, братя, братя, ми порадьмося; Ой, порадьмося та не зрадьмося;

Та не купуймо на дівки срібло, На дівки срібло, на жінки злото;

Купім ми собі золоті човни, Золоті човни, срібні веселця;

Тай пустім ми ся край Дунай! Краєм Дунаєм на сине море,

А синім морем в золоті брами, Колядувати, мир звеселяти,

Мир звеселяти тай віншувати: Із сими святки аж до Василя,

Пишній газди тай їх газдині Із челядочков, із діточками.

Щастям, здоров'ям, святам Різдвом, Святим Рождеством Ісусом Христом!

Гой дай Боже!

всю роботу робилиби корови“.

„Цікавий чи й до ліса дві-три милі їздилиби ви, і на ярмарок до міста і на празник до сусіднього села та на війну тягнути тяжкі гармати“ — сердито та трохи з насмішкою проговорив каштан. „Гарно виглядалаби така коров'яча артилерія. А може і кавалерія атаку робилаби на коровах? Що?“

„Не дуже то так вихвалюйся своїм лісом, ярмарками, та військом, тихо відповідала корова. Нині тільки непрактичні господарі їдуть до далекого лісу та мучать себе, худобину і псують віз. Мудрі селяни нині спроваджують собі вуголь або дрова залізницею до близької стації і це їх дешевше коштує, як їхати до ліса. На ярмарок також не треба їхати, бо все можна дістати в кооперативі. А що до війська то кавалерії і кінної артилерії за кілька років цілком не буде, бо кавалерію заступить літак, а гармати будуть тягати авта і танки“.

„Е — говорила — їхала!“ — не дав докінчити каштан. „Заки це все станеться, то нас давно порозтягають вже собаки на окописку“.

„Хиба тебе“ не втерпіла краса. Бо з вас, коней тільки і користі, що на кінець гичель злупить шкіру та заплатити за неї пару золотих!

Я і на старість щось варта; бо як неможу вже молока давати, то все ще купить мене різник на мясо. Правда, буде клясти мене той, що буде їсти, але зість, а господар дістане гроші. А з тебе що? Користь ніяка! Що, не віриш? Дай, най тобі це порохую. Слухай: наш господар зі своїми 7 моргами поля потребує тягла лише один місяць на весні, один в літі та один в осени отже разом найвище 70 до 80 днів в році. Решту року, майже 300 днів, ви майже дармуєте і обїдаєте господаря. А годувати вас треба цілий рік і то добре. Подумай, кілька то два коні зїдають за рік! 8 до 10 корців вівса, коло 5 фїр сїна, коло 8 соломи. А кілька зеленої паші? Якби це все продав — то було б принайменше 600 зол. І подумай собі, що всю ту роботу можемо виконати ми, корови. Якби так нам дали то сїно, а замість вівса купили нам за четвертину того грису, то ми і робилиби і молоко давалиб. А нині нас годують тим, чого ви не хочете їсти! Добре зробивби наш господар, якби тебе чим скорше продав. А як би так коли і було дуже потрібно коней, то на два три дні можнаби наняти коней. Най це коштувало би і по 10 зол. денно. То ліпше заплати за кілька днів 30 до 50 зол,

ніж на вас майже 1000 зол. річно. Але видно, що наш господар ще не дуже то практичний“.

Я вже змерз був і тай не хотів далі слухати їх сварки, бо боявся, що в кінці моя нерозумна худобина ще дурнем мене назве. Тому голосно закашляв і увійшов до стайні. Переконався, що обоє стоять на своїх місцях, погладив обох по плечах і пішов в хату.

Довго вночі не міг заснути. Ще раз все те передумав, що чув, і переконався що моя дурненька краса говорила правду. І я рішив чим скорше скасувати коні. Підожду поки не згине каштан, бо не хочу його, що тягав колись і рідні гармати, давати живого гичлеви. Але як лише він „дасть дуба“ то по нїм вже не переступить кінська нога моєї стайні.

А щоби корови могли виконувати всі господарські роботи, буду всіми способами працювати в селі над тим, щоби всі погодилися перевести комасацію всіх ґрунтів. Тоді всі ми покасуємо наших неплатних коней і в селі буде тримати коні хибатимуть з них живе, заробкуючи фірманкою.

Оттаке розказував мені один селянин, а я це переповідаю другим. **В. В.**

Кл. В. з П. Курс для громадських писарів улаштовує від 14. січня Wydział Samorządowy у Львові. Подання треба вносити через свій Повітовий Відділ з такими залучниками: метрика, короткий опис життя, шкільне свідоцтво, свідоцтво моральності і лікарське свідоцтво. Наука триває 3 місяці. Деколи Повітовий Відділ уділює субвенцію 120 зол. на удержання. Як ні то треба самому понести кошти.

М. Осух з Я. Часопис з жіночими модами „Нова Хата“ виходить у Львові, вул. Словацького 14. I.

Курс для акушерок починається 1. листопада кожного року. Подання треба посилати на адресу: Курси акушерки, Львів, вул. Цярів 4. Вимагають від кандидаток 4 класової школи, не вищого як 40 літ віку. Кошти удержання і оплати поносить сама кандидатка.

М. П., Церківна. Вашої просьби не можемо сповнити.

В. Х., Гостинне. Ми вже писали, що позичок не можемо уділяти.

Н. Б., Стримільче. З тою справою мусите піти особисто до адвоката і показати акти і вирок. Він вам скаже, чи варто ще процесуватися за те.

В. Б., Дубно. Ми вже містимо дописи й новинки з Волині, Полісся й Холмщини під одним наголовком.

Ст. Стр., Ст. Гвоздець. Просимо о річеву допис з Покутя взагалі, за це будемо вдячні.

А. Г., Косів, п. Чортків. 5 зол. одержали. Допись використаємо пізніше.

Скоморох. Не для нас.

„Селянин“, Тулузів. Допись використали до вірша.

І. М., Магерів. Над цим подумавмо.

М. Х., Гостинне. Як ваша книжка російська, то не можемо нею займатися.

Ш. Д., Молод. Адреса Сов. Конзуляту: Львів, вул. Набеляка.

И. Бобр., Грубешів. Зверніться до укр. фабр. свічок Інж. К. Котецького, Львів, Бічна Кульпарківська 9.

У. А. в П. Добрий автобус на 11 до 14 осіб коштує 1850 доларів, 30 проц. готівкою, решту випл. до року. Концесії не треба.

Ст. Я. з Спаса. Зверніться до парцел. Тов. „Земля“ у Львові, Ринок 43.

М. К., Клеваний. 250 одержали.

Хотять з гробу задзвонити.

Дуже часто лучається, що людина захорує на „летарг“ і так засне, що виглядає на вмерця. Не раз навіть лікарі не можуть зразу напевно сказати, чи чоловік умер, чи спить в летаргу. Буває, що таку людину похоронять і вона по якомусь часі пробудиться в гробі, терпить страшні муки і мусить вдуситися. Про такі події не раз пишуть газети. А скільки то лучається таких випадків, про які ніхто не довідався!

Американські багаті, що бояться, щоби і з них котрийсь не був похоронений живцем, кажуть себе по смерті або палити, або до трумни кажуть собі дати електричний дзвінок. Як небіжчиків палять, то він навіть якби жив, то в одній мінуті стане небіжчиком; бо їх палять у сильно розжарених печах. Та ця піч, звана „крематорія“, працює лише один або два дні в тиждні. За цілий тиждень до холодної пивниці збирають всіх небіжчиків, а пізніше в однім дні одного по другім спалюють, а попел віддають родині на переховання.

Ті, що дають себе похоронити ціло, кажуть дати собі до трумни в руку електричний дзвінок, від якого йде дріт до дому грабара. Якби котрийсь віджив, то сейчас подзвонить і грабар його випустить з його гробниці.

Нема то як бути богачем. Навіть по смерті „живуть“ по панські і тримають в руці електрику. Але з тих, що дотепер поховані з дзвінками, ще ані один не задзвонив.

Василь Білик з Незнанова, пов. Камінка Струмилова, ур. в р. 1904 уневажаює згублену військову книжочку, видану через П. К. У. в Камінці Струмиловій.

Михайло Кінаш, ур. в р. 1903. в Кореличах, уневажаює згублену військову книжочку, видану через П. К. У. Золочів.

Дирів Іван, с. Николи, ур. 17. I. 1896 р. в Ясенівці, уневажаює згублену військову книжочку, видану через П. К. У. Калуш.

Стасула Никола ур. 1902 р. в Угерську, пов. Стрий, уневажаює згублену військову книжочку, видану через П. К. У. Стрий.

Слуг від зараз потребує до малого господарства, а то: фірмана, кучарки й пастуха, Уряд парохіальний в Білині Великій, п. Лука, к. Самбора. Платня після умови.

Пчолярі гварантовану штучну вошину по 9 зл. кільки продає і замінює воском за 1/2 частину Б. Титів. (B. Titów, Wielki Oleksin, gmina Równie).

Масло, яйця, мід, гриби

Купує й платить найвищі ціни

Д. КОНЮХ, „Віктуалія“,

Львів, вул. Кохановського 5. 588

Ткацькі варстати,

ручні послішні, килимарські і механічні, сталеві бляти, нитовниці, човники, гримлі до чесання вовни і лину, пряділки, олійні й другі ткацькі знаряди доставляє фірма „Textyl“ М. Кожушко, Рава Руська.

УВАГА!

ГОСПОДАР!

Лен, коноплі, клочча, вовну і пряжу посилайте до виробу і виміни на виробі ткацькі лише до

Ткальні „ТЕХТУЛ“

М. КОЖУШКА

в Раві Руській.

Ткальня є у власнім домі коло Електровні.

ІВАН КУЗЬМИЧ

Артистично-Бронзівнича Робітня

Відзначена срібною медалею на виставі в Стрию в 1909 році і многими похвальними листами.

СКЛЕП: Львів, Руська 18.

РОБІТНЯ: Львів, Бляхарська 11.

виконує бронзівничі роботи, позолочення і направи церковних річей. Чаші, монстранції, пауки, окуття до Євангелій.

— Має на складі всі церковні річі. —

ТИСЯЧІ ПОДЯК

— одержує щоденно з цілого краю —

Перша Львівська Конкуренційна Селянська Ткальня

„ВОЛОКНОПОЛЬ“

Львів, вул. Вибрановського 2.

Одинока селянська ткальня, якою є наша фірма, міняє

лен, коноплі й клочча

на готові волокняні вироби, як полотно, цайги, сукно, бархани, зефіри, хустки, рушники і т. п.

на найдогідніших умовах.

Приймаємо агентів, яким платимо високу провізію. — Жадайте цінників і прибок.

ЖАДАЙТЕ НАШИХ ЦІННИКІВ

ПОМІЧНИХ ПОГНОІВ І ГОСПОДАРСЬКИХ МАШИН

на весну 1929 р.

Поспішайте зі замовленнями, бо погної в січні надешеві. Всі погної даємо на безпроцентовий або низько процентовий кредит до жовтня 1919 року.

Впроваджуємо для селян нові мішані погної, що надаються під всі збіжжя на всі поля.

— Залучіть значок на пересилку цінника. —

СПІЛКА УКРАЇНСЬКИХ АГРОНОМІВ

Львів, вул. Собіського 28.

Найкорисніше, найпевніше і найлегче умістити свої ощадности — в золотих або доларах у —

КООПЕРАТИВНИМ БАНКУ

„ДНІСТЕР“

у Львові, вул. Руська ч. 20

який платить за вкладки 7 відсотків з піврічною капіталізацією. Опроцентування вкладок приданого вище на 1% від опроцентування звичайних вкладок.

ПУШКИ ОЩАДНОСТІ

які дають можливість ощаджувати навіть найменші квоти, випозичає Банк вкладчикам БЕЗПЛАТНО за зложенням вкладки 5 зол.

Вкладникам з провінції висилає для надсилання вкладок ощадности складанки Почтової Каси Ощадности безплатно.

За вкладки і їх опроцентування ручить Банк цілим своїм майном, складаючимся з 3 реальностей у Львові і двох більших посілостей поверх 2000 моргів.

Із зложених ощадностей уділив Банк в минулому році позачок поверх зол. 3,000,000 переважно селянам на купно ґрунтів, відбудову будинків, докуплення інвентаря і т. п.

Вкладки почавши від 1 зол. приймає Банк щоденно від год. 8 30 до год. 2 30, а в неділі і свята від год. 10 до 1.

ЗЕМЕЛЬНИЙ БАНК ГІПОТЕЧНИЙ

— Спілка акційна —

Львів, вул. Підвалля ч. 7.

Телеф. ч. 3 82 і 52 92 (Дирекція). — Конто в П.К.О. ч. 149.000. — Адреса для телегр. „ЗЕМЛЕБАНК“ Львів. (Власна камениця у Львові, вул. Словацького 14).

ОДИНОКИЙ УКРАЇНСЬКИЙ ДЕВІЗОВИЙ БАНК

Полагоджує всі банкові чинности.

Приймає вклади на біжучий рахунок в доларах і золотих і виплачує їх в доларах, або золотих по курсі дня. Переводить перекази заграницю до всіх країв, з особна на Україну й до Америки. Переводить інкасо в усіх місцевостях краю. Уділяє гарантій, акредитив і т. п. — Купує й продає цінні папери.

При письмених запитах просимо долучити марку за 50 сот. на відповідь.

Дотеперішні труднощі: брак вагонів і висилка вугля за границю усунені. Тепер висилаємо вуголь, найпізніше 3 тижні від дня замовлення.

Доставляємо вуголь лише найліпшої якості:

горішношлеський за 37 і 38 50 зол. за тону (10 сотнарів)

та шлеський по 34 40 зол. за тону та 36 30 зол.

— 3 місячний кредит! —

Спішіть зі замовленнями! Жадайте цінників!

СПІЛКА УКРАЇНСЬКИХ АГРОНОМІВ

Кооператива у Львові, вул. Собіського 28.

Ставайте в безконечний ряд!

Чи знаєте, що у Львові виходить українська газета, що зветься:

??? „НАРОДНЯ СПРАВА“ ???

Народня Справа виходить кожного тижня під неділю і приносить вісти з цілого світа а головню, пише про те, що болить український нарід, а зокрема українського селянина та вчить як з лихом, що насіло на український нарід, боротися.

„Народня Справа“ вчить як боротися на політичнім, господарським, культурнім, шкільнім полі і як доходити до сили, якої нам так дуже бракує. Бо тепер такий світ настав, що тільки сила в світі має значіння. Крім цього ілюстрації з життя поступу краю і цілого світа прикрашувати будуть кожне число „Народньої Справи“.

„Народня Справа“ звертає головну увагу

на господарське піднесення наших селян, бо минув вже той час, що можна було говорити, що „я так господарю як мій дід і прадід“. Тепер голод за плечима у більшості наших селян і кожний мусить шукати за рятунком.

„Народня Справа“ стає приятелем, дорадником і розрадою. Повіє в хаті новим духом, ввійде в Ваше серце надія, а Ви почуветеся сином великого 40-мільйонного Народу, перед яким світла будучність і могутність.

Народня Справа приносить не тільки ту одну користь. Ми так устроїли, що

кожний передплатник „Народньої Справи“ одержить допомогу в сумі 120 золотих

в случаю коли йому згине штука рогатої худоби. Виплачувати допомоги будемо тільки таким передплатникам які є власниками не більше як 4. штук худоби. За упавші штуки від пошести-епідемії як також за телята і ялівки нище 2. років не будемо покищо виплачувати допомог. Щоби мати право одержати допомогу треба бути найменше через один місяць передплатником „Н. С.“ і найменше 14 днів власником упавшої штуки. Поширення нагород на всю рогату худобу та їх підвищення буде залежати від кількості передплатників, це є від зрозуміння широких мас нашого селянства великої організації де горою клич **„В єдності сила“**. Хто має обезпечену худобу при кооперативі, читальні чи деінде, то це зовсім не перешкоджує бути передплатником Народньої Справи. Коли зайде випадок то одержить премію від товариства, а від „Народньої Справи“ допомогу на закупно корови.

В такий спосіб кожний передплатник буде мати кожної неділі не тільки цікавий часопис, але бодай в часті вільний буде від страху, що на випадок втрати корови він безпомічно заломить руки і не знатиме що діяти. Тоді з помічю прийде нещасливцеві „Народня Справа“ виплачуючи йому допомогу в сумі 120 зол.

Протягом одного місяця ми виплатили 15 допомог на загальну суму зол. 1800.—, а то таким нашим сталим передплатникам. 1) Дмитрови Климишинови в Верхні повіт Калуш, 2) Дмитрови Рабчукови в Велдіки повіт Долина. 3). Священникови Іванови Которовичу, в Гостиннім на Холмщині. 4. Семенови Качмарикови в Соколиках повіт Турка. 5). Архимови Ковальчукови в Тараканові повіт Дубно. 6). Федькови Яцкови в Вербові повіт Бережани. 7. Андрієви Биньчови, з Вульки повіт Сянік 8). Василеви Дендюкови з Підсокола повіт Золочів 9) Іванови Іайді з Бариша повіт Бучач 10) Миколи Пікулякови с. Ст. з Раделича пов. Дрогобич 11.) Теодорови Подольському з Дарахова повіт Тереховля 12.) Михайлови Марковському з Бичковець пов. Чортків 13.) Стасєви Гуменному з Кавчого Кута пов. Стрий 14.) Іванови Тріщови з Суходолу пов. Долина і 15) Карпови Чекальському з Закомаря пов. Золочів. **Всі одержали по 120 золотих.**

Тому не роздумуйте довго і не зволікайте а користайте з нагоди і сейчас вступаєте в передплатники „НАРОДНЬОЇ СПРАВИ“ та висилайте рівночасно передплату. На чвертьрік 3. золоті піврічно 6. золотих. Річно 12. золотих.

При висилці передплати подайте докладно свою адресу та кілька маєте штук дорослої худоби і її вік. (Це можна написати на переказі або чекові).

Заохочуйте до передплати своїх сусідів та знайомих і подайте їх адреси.

Користайте з нагоди та ставайте в безконечний ряд великої сімї передплатників української національної газети.

Адреса:

„НАРОДНЯ СПРАВА“ Львів, вул. Боїмів, 4.

(телефон 30 — 13.)

